

Haapsalu Põhikooli õppekava

Kinnitatud Haapsalu Põhikooli direktori 29.08.2024 käskkirjaga nr 13 ja jõustub 01.09.2024

Õppekava üldosa ülesehitus

- Üldsätted
- Kooli eripära ning õppe- ja kasvatusesmärgid
  - Kooli eripära
  - Kooli õppe- ja kasvatusesmärgid
- Õppekorraldus
  - Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti
  - Võõrkeelte valik
  - Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti
  - Valikainete valik ja valiku põhimõtted. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetuses või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused
  - Distantsõppe korraldus
  - Läbivate teemade rakendamine
  - Lõimingu rakendamine
- Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana
- Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused
  - Õpikeskkonna mitmekesistamiseks kavandatavate tegevuste üldised põhimõtted
  - Ülekooliliste projektide ja ürituste kavandamine
  - Üldpädevuste kujundamise põhimõtted ja rõhuasetused
  - Üldpädevuste kujundamine kooli traditsiooniliste ürituste kaudu
  - Aineteülesed lõiminguvõimalused
  - Tehisintellekti õppetöös kasutamise põhimõtted
- Liikluskasvatuse teemad ja õpitulemused
- Kolmanda kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord
- Hindamise kord
  - Hindamise eesmärgid
  - Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus
  - Teadmiste ja oskuste hindamine viiepallisüsteemis
  - Hindamise liigid
  - Käitumise hindamine
  - Hindamisest teavitamine
  - Hinde ja hinnangu vaidlustamine
  - Õpilase täiendavale õppetööle jätmise ja õpilase klassikursust kordama jätmise

8.9. Õpilase järgmisse klassi üleviimine

8.11. Põhikooli lõpetamine

9. Õpilase arengu toetamine. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted.

Tugiteenuste rakendamise kord

10. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine

11. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

12. Õpetajate koostöö ja töö planeerimine

13. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Ainekavad on esitatud lisadena.

1. Üldsätted

- (1) Haapsalu Põhikooli õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ ja Vabariigi Valitsuse 20.10.2011.a nr 136. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 alusel. Kooli õppekava on koolis õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.
- (2) Põhikooli kooliastmed on:
  - 1) I kooliaste 1.–3. klass;
  - 2) II kooliaste 4.–6. klass;
  - 3) III kooliaste 7.–9. klass.
- (3) Haapsalu Põhikooli õppekava (edaspidi *kooli õppekava*) koosneb üldosast, ainevaldkondade kavadest ja õppeainete ainekavadest ning valikainete ainekavadest.
- (4) Õppekava on väljundipõhine, see tähendab, et rõhuasetus on õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel. Hindamise aluseks on tasemeti kirjeldatud õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, mis on eelduseks kujundava hindamise rakendamiseks. Õppeprotsessi kirjeldamine toimub õpetaja töökava tasandil. Õppeprotsessi kirjeldamisel järgivad õpetajad konstruktiivse sidususe põhimõtet, mille kohaselt kavandatud õpitulemused, pädevuste kujundamine, tagasisidestamine, õppemetoodika ja sisuteemad sobituvad omavahel ning lähtuvad õpilaste võimetest.
- (5) Koolis lähtutakse põhimõttest, et ainekavas esitatud teemadele pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes teemale mitmel viisil, nii et õpilased õpivad õpitut kasutama erinevates situatsioonides. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitut võimalikult erinevates olukordades ja antakse soorituste kohta tagasisidet tuues välja õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist.
- (6) Väljundipõhine õppekava toetab mõtteviisi, mille kohaselt keskendutakse õpitulemustele/pädevustele ning kujundavale hindamisele. Väljundipõhise õppekava mõtteviisi aluseks on mudel, milles on keskne roll üldpädevustel ja valdkonnapädevustel ning millele lisanduvad läbivad teemad. Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimingul ja õpikeskkonna korraldusel.
- (7) Kõik koolis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 lõikes 3 sätestatud üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.
- (8) Ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.
- (9) „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 4 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

(10) Õppekavas esitatud õpikäsitus vastab konstruktivistlikule arusaamisele õppimisest kui elukestvast protsessist, mille alusel õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine nii, et õpilane saavutab kavandatud õpitulemused.

(11) Kooli õppekava sisaldab lisaks kooli õppekava üldosale ka ainevaldkonnakavasid ja klassiti koostatud ainekavasid. Ainekavad on esitatud viisil, et aidata kaasa kujundava hindamise rakendamisele koolis ning lähtuvad väljundipõhise õppekava koostamise põhimõttest.

(12) Ainekavade esitamine ainevaldkonniti vähendab õppekavas fragmenteeritust ja suurendab integreeritust ainete vahel, andes võimalusi valdkonna-siseseks koostööks. Ainevaldkonna pädevus saavutatakse sobiva meetodika ja õppevara valiku kaudu. Ainevaldkonna pädevusi kõrvutades saame kooliastme pädevused, mille saavutamist taotleme põhikooli lõpuks.

(13) Ainekavades esitatud õpitulemused on esitatud õppijakeskses sõnastuses ning väljenduvad õppe lõpuks omandatavates pädevustes. Õpitulemuste saavutatust tuleb õpilasel demonstreerida ning nende saavutatust hinnatakse kujundavalt ja/või kokkuvõtvalt. Õpitulemus koosneb tegevusest ja teadmuse komponendist ning võib esineda ka määrsõna. Tegevus õpitulemuses on esitatud õpiverbi kaudu ja määrab viisi kuidas õpilane demonstreerib õpitulemuse saavutatust. Teadmus õpitulemuses väljendab aine sisu. Määrsõna õpitulemuses piirab õppimise ulatust, määratleb õppimise taseme, määratleb õppija soorituse iseseisvuse astet või viitab kontekstile, milles õppija õpitulemust kasutab.

(14) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

(15) Ainevaldkonnad ja neis kirjeldatavad õppeainete ainekavad on:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus, eesti keel teise keelena
- 2) liikumisõpetus: liikumisõpetus, rütmika
- 3) kunstained: muusika, kunst
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia
- 5) matemaatika: matemaatika,
- 6) sotsiaalsed: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, usundiõpetus, karjääriõpetus, ettevõtlusõpe
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö, tehnoloogiaõpetus, kodundus, informaatika
- 8) võõrkeeled: A-võõrkeel (inglise keel), B-võõrkeel (vene keel, saksa keel)

(16) Ainevaldkonna kavades esitatakse ainevaldkonna üldalused ja ainekavad klassiti.

(17) Ainevaldkonna kavas kirjeldatakse ainevaldkonna rakendamise üldalused:

1. Valdkonnapädevused/valdkonnapädevus
2. Ainetundide jaotus õppeaineti ja klassiti
3. Ainevaldkonna kirjeldus
4. Kõigi üldpädevuste saavutamine, konkreetsem lõiming, piirkondliku ning kooli eripära arvestamine ja kõigi õppekava läbivate temade käsitlemine ainevaldkonnas
5. Ainevaldkondlikud hindamise erisused
6. Õppekorralduse erisused

7. Õppekeskkonna erisused

(18) Ainekavades esitatakse:

1. Õppeaine kirjeldus, sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused
2. Õpitulemused, mis toetavad kooliastme lõpuks taotlevate teadmiste, oskuste ja hoiakute saavutamist ja valdkonnapädevuste kujunemist
3. Õpitulemused klassiti
4. Õppesisu klassiti
5. Üldpädevuste ja läbivate teemade käsitlemine
6. Lõiming ja piirkondlik eripära
7. Praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused
8. Hindamine

(19) Kooli õppekava üldosa ja ainekavad on kättesaadavad kooli kodulehel.

2. Kooli eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

2.1. Kooli eripära

(1) Missioon

Haapsalu Põhikool on põhiharidust võimaldav, avatud ja hooliva suhtumisega ning õpihuvi väärtustav kool.

(2) Visioon

Haapsalu põhikool on kaasav, kogukonna arengut toetav positiivse keskkonnaga kool.

(3) Põhiväärtused:

loomingulisus – loome ja teostame uusi ideid.

õpihuvi – oleme motiveeritud ennast arendama luues valmisoleku elukestvaks õppeks.

hoolivus – oleme empaatilised ja tolerantsed, väärtustame, märkame ja tunnustame üksteist.

(4) Haapsalu Põhikool on üks osa kohalikust kogukonnast olles maakonna suurim kool.

(5) Koolis on 1.-6. klassini kaks paralleelklassi ning 7.-9. klassides 5-7 paralleelklassi. Erivajadustega õpilaste toetamiseks on koolis õpiabirühmad, keeleõpperühmad muukeelsetele õpilastele ja kolmandas kooliastmes tasemerühmad eesti keeles, matemaatikas ning võõrkeeles. Tugispetsialistid pakuvad tuge erivajaduste väljaselgitamisel ning sobiva õppevormi leidmisel ning nõustavad vanemaid.

(6) Peame oluliseks kooli väärtusi, oleme kokkuhoidvad ning osaleme erinevatel kooli üritustel ja tähistame tähtpäevi. Õpilased ja õpetajad seisavad kohaliku pärandkultuuri säilimise, säilitamise ja edasiviimise eest. Õpilased ja õpetajad on loomingulised ja ettevõtlikud. Õpilased saavad arendada oma võimeid ning nende eripärasid arvestatakse.

(7) Kooli töötajad ja õpilased on avatud muutustele ja koostöövalmidusele. Kooli õpilasi, õpetajaid ja töötajaid iseloomustab õpihuvi, vastutustunne, hoolimine ja ühiste eesmärkide poole püüdlamine.

(8) Meid ümbritseb mitmekesine õpikeskkond: mänguväljak, staadion, ujula, spordihoone, Paralepa parkmets. Klassides on interaktiivsed tahvlid ja teised kaasaegsed digivahendid. Koolis töötavad huviringid ning õpilaste kasutuses on kaks avarat aatriumi, söögisaal ja avatud riulitega raamatukogu.

2.2. Kooli õppe- ja kasvatusesmärgid

(1) Kooli õppekava õppe- ja kasvatusesmärgid ning põhimõtted lähtuvad kooli põhiväärtustest ja väärtuskasvatuse alusprintsipiidest.

(2) Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

(3) Õpetuse ja kasvatuses põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

(4) Kooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimi ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

(5) Kool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

(6) Kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

(7) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(8) Kooli lõpetanud õpilane on omandanud riiklikus õppekavas esitatud üldpädevused ja ainevaldkondades esitatud valdkonnapädevused.

(9) Põhikooli lõpetaja on saavutanud riiklikes õppekavades esitatud õpitulemused, tal on teadmised ainevaldkonna-alaste faktide kohta, põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid ning ta on suutlik töötama ja õppima juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega.

(10) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3. Õppekorraldus

- (1) Õppe korraldamisel lähtub kool põhimõttest, mille kohaselt õpilase liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi.
- (2) Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatus korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.
- (3) Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.
- (4) Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini. Õppeaastas on viis koolivaheaega. Õppetöö viiakse läbi traditsioonilise aineõppe süsteemis päevases õppevormis.
- (5) Õppeaasta jaguneb on 1.-4. klassis poolaastateks ja 5.-9. klassis kolmeks trimestriks.
- (6) Õpilase nädala õppekoormus kajastub tunnijaotusplaanis vastava klassi juures.
- (7) Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.
- (8) Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka õpetaja.
- (9) Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Üldjuhul ei rakendata 1.-8. klassides paaritunde (v.a. kehaline kasvatus, töö- ja tehnoloogiaõpetus, kodundus, informaatika). Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta. Söögivahetunni pikkus on vähemalt 30 minutit.
- (10) Õppetunnid toimuvad koolis, õppekäiguna ettevõttesse ja asutustesse või õuesõppetunnina kooli territooriumil või Haapsalu linnas.
- (11) Huvitegevust viiakse läbi nii kooli ruumides kui ka väljaspool kooli.
- (12) Aineteülene õppekäik on üldjuhul tervet õppepäeva hõlmav õppeprotsessi osa, mis sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid pädevusi ja toetab läbivaid teemasid.
- (13) Ainealane õppekäik on ühe aine piires planeeritud väljaspool klassiruumi toimuv õppeprotsessi osa.
- (14) Ekskursioon on ühe- või mitmepäevane klassi ühisüritus, mis ei ole kooli õppekavas täpselt fikseeritud. Õppeaastas on ekskursioonideks võimalik kasutada kuni kolm õppepäeva.
- (15) Õppekäigud ja ekskursioonid toimuvad, kui osaleb vähemalt 4/5 klassi õpilastest. Õppekäikude ja ekskursioonidega kaasnevad kulud ei kuulu rahastamisele kooli eelarvest. Õppekäike rahastatakse erinevate projektide kaudu või lastevanemate poolt. Juhul, kui ei leita võimalust õppekäigu rahastamiseks, jääb õppekäik ära.
- (14) Kooli kodulehel on tundide ajad, söömise ajad, pikapäevarühmade tunniplaan, õpetajate konsultatsiooniajad. Klasside tunniplaanid ja õpiabirühmade tunniplaanid on kooli kodulehel.
- (15) Projekt-, õues- ja muuseumiõpe ning ekskursioonid ja õppekäigud kirjeldatakse ainekavades ja õpetaja töökavas.

(16) Ülekooliliselt rakendatakse järgmisi õppetunnist erinevaid õppevorme, mis omakorda aitavad rakendada läbivaid teemasid ja omandatud teadmisi-oskusi: ainepäevad, spordipäevad, karjäärpäev, teemapäevad, õppeaasta viimase nädala projektipäevad ja õuesõppepäevad.

(17) Koolis on võimalused igakülgse tugisüsteemide võrgustiku toimimiseks individuaalselt või rühmiti nii õpi- ja käitumisraskuste puhul kui ka andekamate arendamiseks.

(18) Erandkorras ja distantsõppe perioodil toimub õppetöö juhendatud õppena kooli kodukorra lisas nr 1 kehtestatud tingimustel ja korras. Distantsõpe on õpetaja poolt juhendatud teadmiste ja oskuste omandamine, mille puhul korraldab õpet kool, kuid õpilased ei viibi koolimajas.

(19) Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

(20) Õppetöö diferentseerimiseks on koolil õigus moodustada õpperühmi, et õpetada õpilasi vastavalt nende tasemele ja võimetele.

3.1. Tunnijaotusplaani õppeaineti ja klassiti

(1) I kooliastme tunnijaotusplaani

Õppeaine	Riiklik õppekava	Kooli valik	1. klass	2. klass	3. klass
Eesti keel	19	2	7	8	6
A-võõrkeel (inglise keel)	3	1			4
Matemaatika	10	2	3	4	5
Loodusõpetus	3	2	2	3	1
Inimeseõpetus	2				1
Muusika	6		2	2	2
Kunst ja tööõpetus	9		2	2	2
			1	1	1
Liikumisõpetus	8		3	3	2
Informaatika		1			1
Nädalakoormus			20	23	25
Kooli valik	8	8			

(2) II kooliastme tunnijaotusplaan

Õppeaine	RÕK	Kooli valik	4. klass	5. klass	6. klass
Eesti keel	11	1	6	3	3
Kirjandus	4	1		3	2
A-võõrkeel	9	2	4	4	3
B-võõrkeel	3	1			4
Matemaatika	13	2	5	5	5
Loodusõpetus	7		2	2	3
Inimeseõpetus	2			1	1
Ühiskonnaõpetus	1				1
Ajalugu	3	1		2	2
Muusika	4		2	1	1
Kunst	3		1	1	1
Tehnoloogiaõpetus, käsitöö, kodundus	5		1	2	2
Liikumisõpetus	8		3	3	2
Informaatika		2	1	1	
Nädalakoormus			25	28	30
Kooli valik	10	10			

(3) III kooliastme tunnijaotusplaan

Õppeaine	RÕK	Kooli valik	7. Klass	8. Klass	9. Klass
Eesti keel	6		2	2	2
Kirjandus	6		2	2	2
A-võõrkeel	9		3	3	3
B-võõrkeel	9		3	3	3
Matemaatika	13		5	4	4
Loodusõpetus	2		2		
Geograafia	5		1	2	2
Bioloogia	5		1	2	2
Keemia	4			2	2

Füüsika	4			2	2
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	2		1	1	
Muusika	3		1	1	1
Kunst	3		1	1	1
Liikumisõpetus	6		2	2	2
Käsitöö või tehnoloogiaõpetus	5		2	2	1
Kodundus		1	1		
Informaatika, usundiõpetus või ettevõtlusõpe		1	1/1		
Informaatika		1		1	
Karjääriõpetus		1			1
Nädalakoormus			30	32	32
Kooli valik	4	4	2	1	1

3.2. Võõrkeelte valik

1) **A-võõrkeeleks** on inglise keel ja seda asutakse õppima vastavalt riiklikule õppekavale 3. klassis. 6. klassis lisandub **B-võõrkeel**, milleks on kas saksa või vene keel. Keelerühmade moodustamisel lähtutakse olemasolevast õpetajate ressursist, õpilase soovist ja õppeedukusest.

2) **Eesti keelt teise keelena** õpetatakse muukeelsetele õpilastele vastavalt vajadusele kõigis kooliastmetes. Õpperühmad moodustatakse üldjuhul paralleelklasside õpilastest, kes vajavad eesti keele lisaõpet. Keeleõppetunnid: 1. klassis 8-12 tundi, 2.-5. klassis 6-8 tundi ja 7.-9. klassis 5-8 tundi keeleõpet nädalas.

3.3. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti

(1) Võõrkeeletunnid toimuvad maksimaalselt sihtkeeles (nii õpetaja kui õpilaste poolt) ning kodukeele või muu keele kasutust välditakse. Keeleõppes rakendatakse lõimingut teiste ainetega.

(2) Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid erinevate keeltega. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada aine õppekeelest erinevas keeles õppematerjale (sh õpilase koduses keeles) või teatud tunni etappides keele vahetust (nt reflektsoonifaasis).

3.4. Valikainete valik, valikainete valiku põhimõtted. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

(1) Haapsalu Põhikooli valikained on määratud kooliastmeti õppeainete süvendatud õpetamise eesmärgil. Tunnijaotusplaanis on toodud lisaks riikliku õppekava kohustuslikele tundidele valikained tunnid ja lisatunnid vaba tunniressursi arvelt. Lisatunnid võimaldavad klassi- või aineõpetajal õpitulemuste saavutamiseks sobivate meetodite valiku kaudu pöörata süvendatud tähelepanu üld- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks.

(2) Valikainete valimise põhimõtted

Valikainete valiku teeb üldjuhul kool, v.a 7. klassis valib õpilane informaatika, usundiõpetuse või ettevõtlusõppe.

Valikaine valikul on määravaks kvalifitseeritud spetsialisti olemasolu.

Valikainete sisuline pool peab täiendama õpilase üldpädevuste arengut ja toetama kooli õppekava.

Õppetöö diferentseerimiseks on koolil õigus moodustada õpperühmi, et õpetada õpilasi vastavalt nende tasemele ja võimetele.

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilase kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Esimeses kooliastmes on pööratud sellele, et saavutada õpilase aktiivne osavõtt õppetööst. Väärtustatakse suhtlemis- ja koostööoskust ning iseseisvat otsustusvõimet. Õppeprotsessi käigus kujundatakse õpilasel esmased õpiharjumused ja -oskused, keskendutakse heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele. Õpetaja olulisim ülesanne on iga lapse eneseusu ja õpimotivatsiooni toetamine, õpiraskuste ja teiste erivajaduste äratundmine, õpiabi tuvastamine ning vajadusel tugispetsialistide nõustamise pakkumine vanematele.

Teises kooliastmes on oluline toetada õpilase õpihuvi, õpimotivatsiooni ja õpioskuste kujunemist, ära tunda ja arendada õpilase erivõimeid ja huvisid, pakkuda õpiraskustega õpilasele õpiabi. Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatus põhitaotluseks aidata õpilasel kujuneda vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tuleb ning suudab oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Õpipädevuse seisukohalt on oluline õpimotivatsiooni hoidmine, erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamine, uurimuslik õpe ja enesekontrollioskuse arendamine. Kool toetab õpilast tema edasiste õpingute ja kutsevaliku tegemisel.

(3) Esimese kooliastme tunnijaotusplaanis on järgmised kohustuslike õppeainete lisatunnid ja valikainete tunnid: eesti keel 2 tundi; matemaatika 2 tundi, inglise keel 1 tund; loodus- ja inimeseõpetus 2 tundi, informaatika 1 tund.

(4) Õppeainete nimetustes tehtud muudatused

Esimeses kooliastmes on integreeritud kunsti- ja tööõpetuse tunnid.

Loodusõpetus ja inimeseõpetus moodustavad 2. klassis ühe õppeaine – loodusõpetus ja inimeseõpetus.

1. ja 2. klassis on ühe kehalise kasvatus tunni asemel rütmikatund, kus pööratakse tähelepanu õpilaste liikumisharjumuste kujundamisele, rütmitunnetuse, koordinatsiooni ja tantsulise liikumise õpetamisele.

(5) Teise kooliastme tunniarvust plaanis on järgmised kohustuslike õppeainete lisatunnid ja koolipoolsed valikainete tunnid nädalas: eesti keel 1 tund; kirjandus 1 tund; inglise keel 2 tundi; B-võõrkeel (saksa või vene keel) 1 tund; matemaatika 2 tundi, ajalugu 1 tund; informaatika 2 tundi.

(6) Kolmanda kooliastme tunniarvust plaanis on järgmised valikainete tunnid kooli valikul: kodundus 7. klassis; informaatika 8. klassis; karjääriõpetus 9. klassis.

(7) 7. klassis valib õpilane ühe aine valikõppeainete hulgast: informaatika, usundiõpetus või ettevõtlusõpe.

(8) Valikainete valiku põhjendused:

Lubatud vabaine ressursse kasutatakse üldpädevuste arendamiseks, läbivate teemade käsitlemiseks ja süvendatud õppimiseks ja aktiivõppe meetodite rakendamiseks eesti keeles, matemaatikas, loodus- ja inimeseõpetuses.

Eesti keele on lisatunnid on esimeses kooliastmes 2 tundi ja teises kooliastmes 1 tund. Hea emakeeleoskus on kõigis ainetes eduka õpijõudluse eelduseks.

Matemaatika lisatunnid I kooliastmes 2 tundi ja teises kooliastmes 2 tundi. Matemaatika lisatundides pööratakse tähelepanu loogilise ning analüütilise mõtlemise arendamine. Matemaatika õppimisega omandatakse analüüsivõime, üldistamise ja põhjendamise oskus, samuti modelleerimisoskus ning üldisem probleemide lahendamise oskus. Seoste loomine igapäevaeluga (finantskirjaoskus).

Inglise keele on lisatunnid on 3. klassis 1 tund, II kooliastmes 2 tundi ja B-võõrkeel (saksa või vene keel) 6. klassis 1 tund. Keeleõpe avardab silmaringi ning loob paremad võimalused tulevikus karjääri planeerimisele, reisimisele, suhtlusvõrgustiku loomisele, rahvusvahelisel tasandil info- ja tehnoloogia mõistmisel.

Informaatikatunde on I kooliastmes 1 tund, II kooliastmes 2 ja III kooliastmes 2 või 3 tundi. Aine on oluline läbivate teemade „Tehnoloogia ja innovatsioon“ ning „Teabekeskond ja meediakasutus“ rakendamiseks, toetab innovaatilist õppimist ning loob keskkonna digipädevuste kujunemisele ja valmistab ette loovtöö vormistamiseks 8. klassis. Informaatika toetab erinevate õppeainete lõimingu ja üldpädevuste kujundamist (referaatide ja teiste kirjalike tööde vormistamine, esitluste koostamine, Exceli tabelite kasutamine, teabe kriitiline hindamine, autorikaitse reeglite austamine jne). Digipädevuste arendamine aitab kaasa kiiresti arenevas digimaailmas hakkama saamisele (erinevad keskkonnad, programmid, veebilahendused jms).

Esimeses kooliastmes on üks lisatund on **loodus- ja inimeseõpetusel**, et tegelda rohkem maailma tunnetamise ja avastamisega.

Teises kooliastmes on üks lisatund **ajaloos**, kus tutvutakse piirkondliku kultuuripärandi ja traditsioonidega.

Kolmandas kooliastmes on kooli valikaineks **karjääriõpetus** 9. klassis. Karjääriõpetusega taotletakse, et õpilane teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldab adekvaatset enesehinnangu kujundada ning konkreetseid karjääriplaneid teha. Arendab soovi ja oskusi endale eesmärged seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda. Kujundab soovi ja valmisolekut

elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks. Tutvub erinevate ametite/elukutsetega, õpib tundma haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kohalikku majanduskeskkonda.

Kodunduse tunnid 7. klassis loovad hea keskkonna õppimaks toimetulekuviise igapäevaelus. Tunnid toimuvad rühmatundidena, kus kujundatakse üldpädevusi ning koostööoskusi.

Usundiõpetust õpetatakse 7. klassis valikainena. Usundiõpetust õpetatakse vaid põhikooli riiklikus õppekavas toodud ainekava järgi.

Ettevõtlusõpe on 7. klassis valikainena. Ettevõtlusõppe eesmärk on anda baasteadmisi ettevõtlusest ning arendada noortes ettevõtlikku hoiakut ja kujundada ettevõtluspädevust. Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas. Õpilased õpivad hindama oma oskusi ja arenguvõimalusi töömaailmas toimetulekuks.

3.5. Distantõppe korraldus.

(1) Distantõpet korraldades juhindub kool Terviseameti ja teiste riigiametite soovitustest eesmärgiga ennetada või tõkestada tuvastatud nakkushaiguse levikut.

(2) Kool annab ette distantõppeks vajalikud nõuded ja küsib tagasisidet, kas kodus on vastav tehniline valmisolek olemas või mitte. Kool ei küsi õpilastelt ega vanematelt täpsemaid tehnilisi andmeid teenusepakkujate kohta.

(3) Virtuaalsed õppetöö korraldamise keskkonnad

1) Juhul, kui isikuandmeid töödeldakse virtuaalkeskkonnas selgelt kogu kooli õppetöö korraldamiseks, sh ka distantõppeta, ei küsita selleks eelnevaid nõusolekuid. Samuti ei paku kool alternatiivseid lahendusi või ühe lapsevanema tõttu ei korralda kool ümber oma tavapärasest tööd. Sellised keskkonnad, mida kool kasutab kogu kooli õppetöö korraldamiseks on e-kool ja kooli domeeniga meiliaadressid.

2) Õppetöö korraldamist võimaldavate keskkondade paroolide haldamine toimub kas õpilase enda või nooremate laste puhul nende vanemate poolt ning koolile jääb parooli taastamisele administreeriv roll. Selle korralduseks loob kool konto loomisel ühekordsed ajutised paroolid, mis tuleb õpilasel või vanemal pärast sisse logimist kohe ära muuta.

3) Kõik muud keskkonnad, mis ei ole õppetöö korraldamiseks vältimatud, on nõusolekupõhised (Skype, Opiq, Google Meet, Messenger, Google Classroom). E-keskkondade kasutamiseks peab õpetaja olema eelnevalt kindel, et õpilane oskab neid kasutada. Otsused, milliseid keskkondi ja rakendusi tunni läbiviimisel kasutada, teeb kool.

4) Keskkonna valikul lähtub kool vanuselisest piirangust, mille on keskkond seadnud. Eelistatakse Euroopa Liidu tegevuspiirkonnas andmete töötlemist arvestavate keskkondadega, sest probleemide korral on sel juhul tagatud ühtsed õiguskaitsepõhimõtted.

5) Pärast hinde väljapanekut (s.t. pärast hindamise vaidlustusaega) kustutab õpetaja on kõik saadud failid, videod ja fotod. Või kui soovitakse midagi hiljem muul eesmärgil kasutada, peab õpetajal olema selleks eelnev nõusolek.

(5) Tundide salvestamised ja ülekanded (distantõpe ja põimõpe)

1) Õpetaja peab tagama, et ligipääs videotunnile on vaid selleks ettenähtud isikutele. Ilma kokkuleppeta ei või tundi jälgida ka vanemad ja õpetajal on õigus muuta selle tunnis osalemise tingimuseks. Reaalajas õpilastest videopildi jälgimine on põhjendatud, et kontrollida õpilase tunnis osalemist. Kui õpilane tunnist puudub, siis ka järele vastamine toimub nii, nagu see toimuks ilma distantsõppeta.

2) Distantsõppes tunni salvestamine ja salvestite jagamine ei ole eelneva kokkuleppeta lubatud.

3) Põimõppe korral peab esinema igal korral reaalne vajadus (nt kokkulepe mõne vanemaga, kelle laps peab olema karantiinis, isolatsioonis jms). Kas üldse ja mis tingimustel kellelegi põimõppe võimalust pakutakse, otsustab õpetaja. Eemalolevatel õpilastel on alati võimalus kokkuleppel õpetajaga kasutada eraldi suhtlust õpetajaga nagu nõu küsimisel, järelevastamisel jms.

4) Põimõppe läbiviimise otsustab õpetaja. Põimõppet on tehniliselt keerukas läbi viia (õpetaja liigub klassis ringi ja pole pidevalt kaamera ees, tema hääl ei kostu pidevalt mikrofonil), mistõttu sellisel viisil tunnis osalemine ei pruugi anda soovitud eesmärki. Samas võimalus klassiga videosilla kaudu suhelda aitab eemaloleval õpilasel tunda, et ta on osa kollektiivist.

(6) Kui kool koostöös kooli pidajaga otsustab pakkuda koolilõuna asemel toidupakke, siis vanematelt kontaktandmete küsimine on vajalik. Iga vanem otsustab ise, kas ta teenust kasutab ning seega on tegemist nõusolekupõhise andmete töötlemisega.

(7) Distantsõppe korral on tagatud tugiteenuste ja teiste teenuste kättesaadavus, sh koolitervishoiuteenus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ette nähtud korras.

3.6. Läbivate teemade rakendamise põhimõtted ja käsitlemine kooliastmeti

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

1) õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi ainetüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õpetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides;

6) õppeaasta jooksul toimuvates praktilistes tegevustes.

(3) Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine toimub ka valikainete kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade osakaal läbiva teema käsitlemisel on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev.

(4) Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda. Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

(5) Läbivate teemade käsitlemise rakendamise viisid on kirjeldatud kooli õppekava ainevaldkondade kavades sinna kuuluvate õppeainete kohta tervikuna.

(6) Läbivad teemad ja nende käsitlemine kooliastmeti

1) Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid.

Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning haridustee jätkamisega seotud karjääriplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tuleviku prognoosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui ka pikemaajalisel karjääri kujundamisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuumadustele. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenusid (karjääriõpe, -info ja -nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks valikud teadmised ja oskused.

2) Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksisüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise;
- 6) hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatusel kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäeva elu probleemide lahendamisel.

3) Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühisele demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loominguks lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

4) Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldne.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

5) Läbiv teema „Teabekeskond ja meediakasutus“

Läbiva teema „Teabekeskond ja meediakasutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskkonda, suudab kriitiliselt analüüsida ja kasutada meediamailma sisu ja allikaid, tunnustab autorsust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärke ja ühiskonnas

omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima olukorrale vastava suhtluskanali ja -registri;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust;
- 5) tegutsema meediakeskkonnas turvaliselt ja vastutustundlikult.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmis õpilase igapäevane suhtluskeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust eakohases meediakeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised käitumisnormid kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas turvaline käitumine sotsiaalmeedias. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on keskmis avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning peamiste suhtluskanalite tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valib sobiva suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist, hindama selle õigsust ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpib õpilane mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärse kriitiline hindamine, kuna õpilane kasutab leitud teavet järjest rohkem isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õppeprotsessis mõistab õpilane internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning õpib ennast ja oma privaatsust kaitsma; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

6) Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;

4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;

5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;

6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitatav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppe meetodeid.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

7) Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Tervisekasvatuse põhineb õpilaste tervise seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;

- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähenenud kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele meetodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustes.

8) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;

6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispehmohtete üle, kasutades k6lbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

L6biva teema k6sitlemisel I kooliastmes on r6hk iseenda tundma6ppimisel, heade koimete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks 6iglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimv6arikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. 6ppemeetoditest on esikohal t66 jutustuste ga, rollim6ngud, arutelud ja 6petaja selgitused, mille v6ltel 6pitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist j6lgima ja reflekteerima.

L6biva teema k6sitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja m6testatakse k6lbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva k6sitlemise kaudu taotletakse 6pilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike k6lbeliste normide taustal. 6pilase m6ttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, j6ttes 6pilasele v6imaluse s6ilitada oma arvamus. 6ppemeetoditest on kesksel kohal lugude anal6üs, aktiiv6ppemeetodid, r6hmat66, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollim6ngud.

6ppevara kaudu tutvustatakse 6pilasele positiivseid k6lbelisi eeskujusid ja ideaale.

Igap6evases koolielus pakutakse v6imalusi rakendada omandatud teadmisi.

L6biva teema k6sitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile v66rtushinnangute ja k6lbeliste normide 6hiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise m66tme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning t6nap6eval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes k6simustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates 6ppeainetes k6sitletu ning kogemuste p6hjal juhatakse 6pilasi arutlema v66rtuste ja k6lbelisuse teemade 6le, v6rdlema erinevaid seisukohti ja p6hjudama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesses. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis v6imaldavad k6sitleda k6simusi s6gavamalt ja mitmek6lgselt.

9) L6biv teema „L66nlane”

Teemaga seondub k66k, mis puudutab kohalikku loodust, kultuuri ja teisi eluvaldkondi, s.o. L66nemaad ja Haapsalu linna. Seda nii majanduslikust, looduslikust, kultuurilisest, ajaloolisest aspektist. Teemat saab k6sitleda k66gis kooliastmetes ja 6ppeainetes ning klassiv6lises tegevuses. Sobilik on teha rollim6nge, referaate, esitlusi, erinevas mahus uurimisprojekte, teha praktilisi loovt66id, korraldada 6ppek6ike, muuseumik6lastusi jne.

LÄÄNEMAA ERIPÄRA

Ajalugu

Terra Maritima; Haapsalu piiskopilinnus ja raekoda; ajaloomälestised ja mälestussambad; kirikud, kabelid ja kalmistud, rõngasristid; arheoloogilised väljakaevamised ja leiud; kivist kalmed ning ohvri- ja hiiupaigad; Haapsalu puitpitsarhitektuur; losside ja linnuste varemed, linnamäed; militaarmälestised; rannarootslaste ajalugu

Haridus ja huviharidus

Lasteaiad, koolid, huvikoolid (kunst, muusika, sport, Innokas), HKHK, Haapsalu Kolledž, noortekeskused, ainealased võistlused / konkursid / olümpiaadid Spordiliit Läänela

Kultuur

Muuseumid: Haapsalu Raekoda ja piiskopilinnus, Rannarootsi muuseum, Raudtee- ja sidemuuseum, Iloni Imedemaa, Laikmaa muuseum, Okase muuseum, Koela talumuuseum, Kullamaa kihelkonnamuuseum.
Kirikud: Jaani kirik, Toomkirik, Ridala kirik, Kullamaa kirik jt.
Koluvere loss, Haapsalu kultuurikeskus, raamatukogud, Pitsikeskus (Haapsalu sall), Rannarootsi kultuur, Saueaugu teatritalu, rahvatants ja koorilaul

Loodus

Läänemaa rannajoone pikkus 415 km, kolm lahte, kaks poolsaart, ligi 300 laidu ja kaks saart Vormsi ja Osmussaar, Paralepa ja Pullapää mets, Paralepa rand, Matsalu, Tuhu raba, Marimetsa raba, Ömma raba, Nõva mets ja rand, Salajõe Taimeriik, metsloomad, veelinnud, RMK matkarajad, Silma õpikoda ja keskkonnanaharidus, Rändrahnud, paepangad, Kullamaa liivamäed, Palivere ja Kuliste aas, Linnuvaatlustornid: Haapsalu Aafrika rannas, Haeskas, Rannajõe

Läänemaa, Haapsalu linn ning vallad ja külad

Läänemaa, kui turvaline pesapaik; Haapsalu linn, kui kuurortlinn; Lääne-Nigula vald ja Vormsi vald, Külad (külaseltsid, talud), Haapsalu linnus ja Krahviaed, Paralepa rand, Promenaad, Kuursaal ja Aafrika rand, Roosta puhkeküla ja rand, Rohuküla sadam, Jahisadam, Lääne Elu, Päästeamet, Politsei, Merepääste, Punane Rist, rannakalurid, ettevõtlus

Sport ja liikumine

Spordialad: vehklemine purjetamine, laskmine, tennis, maadlus, lauatennis, võrkpall, korvpall, jalgpall jt.
Sportimisvõimalused: spordisaalid, ujula, staadion, terviserada, RMK matkarajad, seikluspargid Paralepas ja Roostal, Palivere terviserajad, discgolfi rajad; Noorkotkad ja Kodutütred, Läänemaa Kaitseliit

Inimesed

Hans Alver, Ernst Enno, Ferdinand Johannes Wiedemann, Rudolf Tobias, Roman Haavamägi, Karl Abraham Hunnius, Anna Hedvig Büll, Ants Laikmaa, Cyrillus Kreek, Jüri Uluots, Aare Laanemets, Voldemar Pinn, Andres Ammas, Venda Sõelsepp, Luule Viilma, Ilon Wikland, Aidi Vallik, Juhan Paju, Katrina Lehis, Kaido Kaabermäe, Kaia Kanepi, Elle Kull, Nikolai Novosjolov, Jaan Toomik, Anne Metsis, Sepo Seeman, GameBoy Tetris jt

Turism ja tervis

Vaatamisväärsused, kultuuriüritused, hotellid, spaad ja teised majutusasutused, toitlustusettevõtted, Läänemaa Haigla, HNRK, hooldekodud, ravimuda, loodusturism

3.7. Lõimingu rakendamine

(1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

(2) Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse alu konteksti aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

(3) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisestest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitleda: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

(4) Lõiming on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetult juhendamisel. Lisaks vahenduspedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust.

(5) Lõimingu kaudu vähendatakse päheõppimist ja soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhendamist. Lõimingu kaudu püüdleme selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemusikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Kui õppetegevus on õpetajal kavandatud õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule, siis on ka lõimingu kasutamise eesmärk saavutatud.

(6) Samuti on lõimikul oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikus kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostöös teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks enastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna.

(7) Lõiming ei ole asi isenesest. Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Selleks on koolis loodud õppekeskkond, mis võimaldab õpilasel luua seoseid erinevate aine- ja õppevaldkondade vahel. Kui õpilane tajub tavapäraselt õppeaineid eraldi olevate tervikutena, siis koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega. Õpilase teadvuses toimuv lõiming on keerulisem protsess, mille suunas koolis püüeldakse. Õpilase sisene lõiming annab võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise korrastamiseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

(8) Õpilase välist lõimingut käsitleme kui õppekava õppetegevuse kavandamise, läbiviimise protsessi. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

(9) Lõimingu puhul on oluline keskse teema või teemavaldkonna (edaspidi lõimingutsenter) määratlemine, mille ümber kavandatakse kogu õppetegevus. Keskne teema või teemavaldkond võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi pädevus.

(10) Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi. Või õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõimingutsentriks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse.

(11) Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavadest esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti.

(12) Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingut. Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.

(13) Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad ja antakse juhatust selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha.

(14) Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguestluste kaudu.

(15) Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming. Õpetaja on lõimingu viiside valikul vaba ning lõiming kajastub õpetaja töökavas kirjeldatuna õppetegevusena.

4. Kooli õppekava välise õppimise ja tegevuse arvestamine koolis õpitava osana

(1) „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lõike 4 ja „Põhikooli riikliku õppekava“ § 15 lõike 9 kohaselt võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

(2) Kui kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatakse koolis õpetatava osana, siis peab olema aru saada, millise õppimise põhjal on seda tehtud ja milliste õpitulemuste saavutamisel on kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatud. Keskne põhimõte on, et lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest, mitte sellest, kelle juures ja kus õpilane õppis või tegevusi sooritas. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal pole piisav. Täiendavat materjali ei küsita selle kohta, kes õpetas või kus õppis. Täiendav materjali vajadus on seotud sellega, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud.

(3) Väljundipõhises õppes ei ole keskne küsimus selles, kuidas ja kus mingi pädevus või õpitulemus omandati, vaid pigem selles, kas see pädevus või õpitulemus on olemas ja kuidas selle olemasolu on võimalik hinnata. Õpitu peab kokku sobima nende õpitulemustega, mille saavutamist taotletakse. Kindlasti peab õpitu olema määratletav ka tasemega. Põhikoolis arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud. On oluline, et mujal õpitu oleks sisuliselt sobiv õppekavaga, mille järgi õpilane koolis õpib.

(4) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada. Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

(5) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappides: taotleja nõustamine, taotluse koostamine ja esitamine direktorile, taotluse hindamine, direktori otsus, (vajadusel) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

(6) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad võimalikud äraütlemised olla seotud:

- tähtajalise aegumisega – kui õppimine on toimunud enam kui kolm aastat tagasi;
- sisulise aegumisega – kuna teatud õpitulemused aeguvad ajas, näiteks seoses infotehnoloogia arenguga;
- teisel (madalamal) õppetasemel läbitud õppe mitte arvestamisega;
- topeltarvestamise vältimisega - mujal (näiteks muusikakoolis või kunstikoolis) õpitu, mille tõenduseks on antud muusikakooli tunnistus ei ole automaatselt üle kantav muusika õppeaine läbimisena.
- ei arvestata kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi seoses kooli lõpetamisega (eksamite sooritamisel ning loovtöö koostamisel).

(7) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks kaasab direktor vastava aine õpetaja. Aineõpetaja pädevuses on välja selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud nõutud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on asjakohane. Aineõpetaja hindab saavutatud õpitulemusi ning vajadusel teisendab hinded viiepallistusteemi.

(8) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine ja hindamine toetub tõendusmaterjalidele.

(9) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel tagatakse kvaliteet selle kaudu, et uuritakse õpilase esitatud õpitulemuste omandatuse tõendamist võimaldavaid materjale ning nende vastavust nende õpitulemustega, mille arvestamist taotletakse. Tüüpiliseks on küsida tõendusmaterjaliks õpitu kirjalikku refleksiooni või analüüsi, dokumenteeritud tõendusmaterjali ja vajadusel teha ka õpilasega vestlus. Hindamisel eristatakse otseseid ja kaudseid tõendeid. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele. Tõendusmaterjalideks võivad olla primaarsed tõendusmaterjalid (nt töönaidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõestavad taotleja pädevusi või õpitulemusi), sekundaarsed tõendusmaterjalid (nt õpisoorituste tõend või hinneteleht, juhendaja või kogenuma kolleegi hinnang, õppeaine kava, kus on kirjas õppeaine/kursuse eesmärgid, õpitulemused, sisu lühikirjeldus, maht tundides, tõendus tegevuste sooritamise kohta) või narratiivsed tõendusmaterjalid (igasugused oma õppimise ning tegevuse analüütilised käsitlused, kus taotleja seostab õpitut taotletava õppeaine õpitulemustega, taotleja kogemuse-alane refleksioon). Tavaliselt on tõendusmaterjalid omavahel kombineeritud. Koolil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjalidest ei ole piisav õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

(10) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal. Tõendusmaterjal võib olla vormistatud õpimapina. Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi õppealajuhataja.

5. Üldpädevuste kujundamiseks ja õpikeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused

5.1. Õpikeskkonna mitmekesistamiseks kavandatavate tegevuste üldised põhimõtted

(1) Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused ja ülekoollised ühistegevused planeeritakse konkreetselt kooli aastaplaanis.

- (2) Õpilase arengu toetamiseks, mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemust pakkumiseks ning erinevate õppeainete ja läbivate teemade lõimimiseks korraldatakse koolis ainealaseid üritusi, õppekäike ja viiakse läbi projekte.
- (3) Arvestades õpilase individuaalsust, kasutatakse ainetundides diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutusastmega õppida. Tundides kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid.
- (4) Õpet korraldatakse ka väljaspool kooliruumi (kooliõues, looduses, muuseumides, ettevõtetes, asutustes, keskkonnahariduskeskustes) või virtuaalses õppekeskkonnas.
- (5) Projekti-, õues- ja muuseumiõppeks ning õppekäikudeks vajaliku aja kavandab õpetaja oma töökavas.
- (6) Klassiekskursioonideks on õppeaastas võimalik kasutada kuni kolm õppepäeva.
- (7) Üldjuhul võib õppeaastas toimuda kuni kolm e-õppepäeva, mil õpilased lahendavad internetipõhiseid aineülesandeid kodus. Õpilastel, kellel ei ole kodus võimalus arvutit ja/või internetti kasutada, lahendavad e-ülesandeid koolis või koolist saadud arvutiga kodus.
- (8) Koolis on õpilase individuaalse arengu tagamiseks loodud õppekava täitmist toetavad huvialaringid.
- (9) Huvialaringide töö põhieesmärgiks on aidata kaasa õpilaste mitmekülgsele arengule. See on arendada õpilastes muusikalisi, keelealaseid, sportlikke, käelisi ja arvutialaseid oskuseid ning toetada esinemisoskuse ja julguse arendamist. Samas on huvialaringide ülesandeks sisustada õpilaste vaba aega ja pakkuda enesetäiendamise võimalusi.
- (10) Huvialaringid täiendavad klassiväliseid tööd. Ringi tegevuse väljundiks on esindada kooli erinevatel võistlustel, kontsertidel ja konkurssidel. Samuti võimaldab huvialaringide tegevus õpilastel kaasa lüüa klassivälise töö korraldamisel.
- (11) Õppekava täitmiseks tehakse koostööd erinevate partneritega – nii koolisisest kui ka väljaspool kooli. Koolil koostööpartneriteks on RMK, Töötukassa, Päästeamet, kaitseliit, Reservpäästerühm, Haapsalu lasteraamatukogu, Haapsalu kutsehariduskeskus ja Läänemaa teised õppeasutused.
- (12) Ülekoolilised traditsioonilised üritused: erinevate tähtpäevadega seotud üritused; ainepäevad/nädalad; ülekoolilised spordipäevad/võistlused; traditsioonilised üritused (aktused, karjäärpäev, jõuluball, krahvi ja krahvinna valimised, Eesti nädal, kooli sünnipäev). Ülekoolilised üritused mitmekesistavad õppekeskkonda, toetavad üldpädevuste kujunemist ning läbivate teemade omandamist.
- (13) Kool toetab igati projektides, olümpiaadidel, konkurssidel jm õpilase enesearendamise ja ühtlasi kooli esindamisega seotud tegevust ning osutab igakülgset kaasabi vastavalt võimalustele ja vajadustele.
- (14) Projektid kavandatakse üldjuhul enne õppeaasta algust või vastavalt projektide avalikustamisele õppeaasta kestel.
- (15) Projekte võivad algatada ka õpilasesindus ja kooli hoolekogu.

(16) Koolidevahelistes projektides osalemisel keskendub kool õpilastes väärtuspädevuste, sotsiaalsete pädevuste, õpipädevuste, suhtluspädevuste ja ettevõtlikkuspädevuste arendamisele.

5.2. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide ja ürituste kavandamine

(1) Projektide/ürituste kavandamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- 1) väärtustatakse kooli ja piirkonna ajalugu ja kooli traditsioone;
- 2) toetatakse kooli arengukava ja õppekava eesmärkide saavutamist, sh pööratakse erilist tähelepanu läbivate teemade käsitlemisele;
- 3) projektides osalemisel keskendub kool õpilastes väärtuspädevuste, sotsiaalsete pädevuste, õpipädevuste, suhtluspädevuste ja ettevõtlikkuspädevuste arendamisele;
- 4) projekti/ürituse tegevused arendavad nii õpilast kui ka õpetajat;
- 5) tegevuste rakendamisse kaasatakse laiaulatuslikult õpilasi, kooli töötajaid ning vanemaid ja koostööpartnerite erialaspetsialiste;
- 6) osavõtt õppekavaväliste projektide/ürituste tegevustest on õpilastele vabatahtlik.

(2) Iga õppeaasta või poolaasta alguses kavandatakse ülekoolilised projektid, tegevuspäevad ja muud üritused ning need kajastuvad kooli aastaplaanis ja klassiväliste ürituste plaanis.

(3) Projekte kavandavad ja algatavad õpilased, klassijuhatajad, ainenõukogud, töörühmad või õpilasomavalitsus, vanematekogu ja hoolekogu.

(4) Õpilasesinduse töö sisuks on õpilasürituste korraldamine, töö noorega ja noortegruppidega, õpilaste kaasamine kooli õppe- ja koolivälise tegevuse planeerimisse ja õpilasesinduse töö korraldamine; programmide ja projektide planeerimine, teostamine ja hindamine; noorsoovahetus ja noorteorganisatsioonid, koostöö noortega ja teiste huvi- ja sidusgruppidega ning valdkondade spetsialistidega. Huvijuhil eestvedamisel korraldatakse koolis traditsioonilisi õpilasüritusi.

(5) Projektid keskenduvad läbivate teemade ja pädevuste rakendamisele.

(6) Ülekooliliste ja koolidevaheliste ürituste korraldaja koostab stsenaariumi, vajalikud juhendmaterjalid, kutsub kokku töögrupid ja kajastab tegevusi kooli kodulehel.

(7) Projekt on ühekordse, tähtajalise, piiratud ressurssidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav töö.

(8) Projektid võivad olla:

- uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele;
- teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega;
- hindamisprojektid – tegelevad olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostatud muutuste hindamisega ja ettepanekute tegemisega sotsiaalsfääris.

(9) Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda projekti (ürituse) eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest. Projektil peab olema selge eesmärk ja kindlad ajapiirid. Projekt peab olema kavandatud nii, et saab aru projekti ideest, eesmärgist ja tulemusest ning selgelt on toodud esile tegevused eesmärgi saavutamiseks ning tegevuste täitmiseks vajalik aeg ja vajalikud vahendid ning eeldatavad kulutused. Peale projekti toimumist viiakse läbi selle tulemuste analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest

(määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parendustegevused edaspidiseks.

(10) Kirjutatud projekti kavand peab olema:

- suhteliselt lühike (üldjuhul 2-5 lehekülge), et seda oleks võimalik kergesti tervikuna haarata;
- hästi liigendatud, nii et oluline on selgelt esile toodud.

(11) Kirjalikult vormistatud projekti alusel toimub selle arutelu ja järgnev otsustamine, kas antud projekt on koolis teostatav. Kavandatud projektile annab hinnangu koolidirektor või tema poolt delegeeritud isikud.

(12) Kui koolidirektor või tema poolt delegeeritud isikud on projekti heaks kiitnud, siis lisatakse projekt kooli aastaplaani ning asutakse seda teostama.

5.3. Üld- ja valdkonnapädevuste kujundamise põhimõtted ja rõhuasetused üldpädevuste kujundamisel.

(1) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

(2) Üldpädevused on:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus
- 3) enesemääratluspädevus
- 4) õpipädevus
- 5) suhtluspädevus
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus
- 7) ettevõtlikkuspädevus
- 8) digipädevus

(3) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

(4) Ainekavades esitatakse nii kooliastmete õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel või osaoskuseti. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele sõnalist tagasisidet.

(5) Üldpädevuste kujundamisel on väga oluline koht õpetajate eeskujul – kõikide pädevuste osas, mille kujunemist õpilastes toetatakse, peab õpetaja näitama eeskujult.

5.4. Üldpädevuste kujundamine kooli traditsiooniliste ürituste kaudu

(1) Kooli traditsioonilised üritused:

- ainenädalad ja -päevad
- õpilaste uurimistöode kaitsmine
- spordipäevad
- omaloomingu konkursid
- õpetajate päeva tähistamine
- karjäärpäev
- jõulupeod
- Eesti nädal
- kooli sünnipäevanädal
- õppeaasta avaaktus
- Eesti Vabariigi aastapäeva aktus
- õppeaasta lõpuaktus
- 9. klassi lõpuaktus

(2) Õpilastes kujundatakse üldpädevusi järgmiselt:

<p>Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingu ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid.</p>	<p>Koolis toimivad üritused ja aktused riiklike ja kooliga seotud tähtpäevade tähistamiseks, kus tunnustatakse silmapaistnud õpilasi. Kooli töötajad ja õpilased peavad kinni kodukorra reeglitest, mis on sõnastatud oodatava käitumise kirjeldusena.</p> <p>Õppeaasta alguses ja trimestrite kaupa planeeritakse ja korraldatakse klassides tunnivaliseid ühisüritusi, õppekäike ja osaletakse ülekoolilistes ettevõtmistes.</p> <p>Osaletakse õpilasvõistlustel ja -konkurssidel. Korraldatakse õppekäike loodusesse, matkapäevi, loodusvaatlusi. Osaletakse loodusteemalistes projektides. Osaletakse KIK projektides.</p> <p>Toimuvad rahvakalendri tähtpäevadega seotud üritused. Õpilastel on võimalus osaleda mudilaskooris ja lastekooris, rahvatantsuringides ja teistes huviringides. Klassid külastavad etendusi ja muusikaüritusi väljaspool kooli. Korraldatakse kohtumisi kultuuriinimestega.</p> <p>Kantakse hoolt kooliruumide esteetilise väljanägemise eest. Toimuvad õpilaste loovtööde väljapanekud ja näitused. Kooliruumid on tähtpäevade puhul kaunistatud.</p>
<p>Sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja</p>	<p>Õpilased osalevad aktiivselt kooli ürituste korraldamisel. Neid innustatakse esinema konverentsidel, konkurssidel, olümpiaadidel ja spordivõistlustel.</p> <p>Õpilased esinevad kooli aktustel ja teistel ühisüritustel.</p>

<p>ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.</p>	<p>Iga õppeaasta esimesel trimestril toimub õpilasesinduse valimine. Õpilasesindus on kaasatud õpilastega seotud otsuste tegemisse. Kooli õpilaskonna hulgas viiakse läbi rahuloluküsitlusi. Koolis toimub igal aastal evakuaatsiooniõppus. 4. klasside õpilastele korraldatakse liiklusalane koolitus ja võimaldatakse saada jalgrattaload. 6. klasside õpilased osalevad KEAT-projektis. Kooli kutsutakse külalisesinejaid erinevatest valdkondadest; oktoobrikuus toimub karjäärpäev, kuhu kutsutakse esinema kooli vilistlasi ja õpilaste vanemaid. Koolil on klassid tõhustatud tuge ja erituge vajavatele õpilastele.</p>
<p>Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme.</p>	<p>Õpilaste seas viiakse läbi rahuoluküsitlusi, eneseanalüüsi ja arenguvestlusi koos vanematega. Õpilastele kutsutakse esinema kooli vilistlasi, kultuuritegelasi ja erialaspetsialiste. Sügisel toimub spordinädalaks kergejõustiku spordipäeva ja üks suusaspordipäev. Sobiva ilma korral võimaldatakse õpilastel viibida õues vahetundide ajal. Pikkadel vahetundidel söögijuurde saavad õpilased tasuta koolipiima ning puu- ja juurvilju. Kool on liitunud programmidega Tervist Edendav Kool. Klassijuhatajad ja tugispetsialistid nõustavad õpilasi ja nende vanemaid. Võimalik on pöörduda koolipsühholoogi ja logopeedi poole.</p>
<p>Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.</p>	<p>Õppetundides kasutavad õpetajad erinevaid õpetamise meetodeid, omandatakse õpioskusi, käiakse õppekäikudel ja ekskursioonidel, osaletakse olümpiaadidel ja õpilasvõistlustel. Õpilaspäeviku kasutamine on kohustuslik kõigis kooliastmetes. Huviringides arendatakse oskust kasutada interaktiivseid kommunikatsiooni vahendeid. Alklassides õpetatakse õpilaspäeviku kaudu koostama ja järgima päevaplaani/ nädalaplaani. Koolis toimuvad mälumängud, vahetundides erinevad tegevused, loovtööde kaitsmine. Osaletakse veebipõhistes viktoriinides, projektides. 9.klassi õpilasi nõustatakse valiku tegemisel õpingute jätkamiseks koostöös Töötukassa spetsialistidega.</p>
<p>Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste,</p>	<p>Õpilased osalevad omaloomingu konkursil, kõnevõistlusel, ettelugemisvõistlusel. Õpilased esinevad kooli üritustel ja aktustel, väljaspool kooli. Klassiõhtud ja koolipeod pakuvad õpilastele erinevaid võimalusi arendada väljendusoskust, esitada ja põhjendada seisukohti.</p>

<p>kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi</p>	<p>Õpilased loevad kohustuslikku ja soovituslikku tunnivälisest lugemisvara. Kooli stendidele, infokraanidele pannakse üles õpilastele suunatud teabe – ja tarbetekstid. Koolis järgitakse korrektset keelekasutust: ainetundides ja tunnivälises tegevuses, omaloomingu töödes, stendidel, kooli kodulehel ja kooli dokumentatsioonis. Koolis toimub keeltenädal Keelte paabel ja tähistatakse emakeelepäeva.</p>
<p>Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.</p>	<p>Ainepäevad/-nädalate ettevalmistamine ja korraldamine. Võetakse osa erinevatest õpilasvõistlustest (Känguru ja Nuputa) ning veebipõhistest viktoriinidest ja võistlustest. Osalemine maakondlikel olümpiaadidel ja viktoriinidel.</p>
<p>Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske.</p>	<p>Õpilased teevad õpilasesinduse kaudu ettepanekuid kooliürituste korraldamiseks (õpetajate päev, jõuluball, rahvakalendri tähtpäevad, sõbrapäev, Eesti nädal, kooli sünnipäev, tutipidu, stiilipäevad jm). Arenguveestlustel õpilaste ja nende vanematega püstitatakse eesmärgid ja arutatakse nende täitmist. Klassikollektiividele antakse võimalus korraldada koolis ühisüritusi, klassiõhtuid, sportlikke üritusi. Rakendatakse esmaabi- ja evakuaatsiooniõppusest saadud teadmisi igapäevaelus.</p>
<p>Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.</p>	<p>Digivahendite kasutamine tundides. E-õppepäev kuni kolm õppepäeva õppeaastas. Erinevad IKT alalased üritused, projektid. Moodle keskkonna kasutamine III kooliastmes. Internetiturvalisuse teemade käsitlemine informaatikatundides.</p>

(3) Üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist kirjeldatakse detailsemalt klassiti esitatud ainekavades.

(4) Ainekavades kirjeldatakse täpsemalt, kuidas kavatakse üldosas määratletud põhimõtteid (rõhuasetused üldpädevuste kujundamiseks) rakendada õppeine tasandil.

(5) Lähtuvalt kooli õppekavas toodud rõhuasetustest ja üldpädevustest kavandavad õpetajad oma töökavades vajalikud tegevused arvestades õppeaine eesmärke ja -spetsiifikat.

5.5. Aineteülesed lõiminguvõimalused

1) Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele

Koolis määratletakse ja sõnastatakse meeskonnatööna, kaasates õpilasi, lapsevanemaid ja õpetajaid, kooli põhiväärtused. Kooli põhiväärtused on igapäevaselt nähtaval kõigis klassides ning erinevaid töövorme kasutades kavandab klassijuhataja iga-aastaselt õpilastega nende läbiarutamise.

Õpetaja ülesanne on õpilastele eakohaselt tundides läbi arutada päevakajalised sündmused või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevad aktuaalsed küsimused. Arutelusid läbi viies peab õpetaja käsitlema mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides sallivuse aluseks olevat mõtteviisi: igal nähtusel on vähemalt kaks põhjendust, igal sündmusel on vähemalt kaks tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.

Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati referaatide koostamisel. Korrekse viitamissüsteemi kasutamist referaatide koostamisel jälgivad kõik õpetajad alates juba esimesest kooliastmest.

Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise keskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet: teistele esitatud kirjalik töö peab alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

2) Sotsiaalse- ja kodanikupädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele

Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepe on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures kõigi kooli töötajate asjakohasel suhtlemisel ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindlusega kokkulepetest kinnipidamist jälgida.

Demokraatliku mõtteviisi kujundamine õpilastes toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine peab olema avalik, st õpilased peavad õppeperioodi alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi. Välistatud on plaanimata kokkuvõtvad hindamised (tunnikontrollid, kontrolltööd).

Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad õppeperioodi või õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.

Kehtestatud reeglite järgimisel peab õpetaja näitama õpilastele ise eeskujut. Õpilastelt ei ole eetilise nõuda reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Näiteks, kui õpilastelt nõutakse täpsust tundi tulekul, siis tundi ei tohi ka õpetaja hilineda jms.

Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisel meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb peale rühmatöö tulemuste arutelu ka rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.

3) Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele

Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.

Õpilastega läbiviidavate arenguestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks on õpimapp. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet õpetajalt ja kaasõpilastelt.

Kõikidele õpilaste poolt koostatud kirjalikele töödele peab andma kirjalikku tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt teada olevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaaslastelt või ka eneseanalüüsi korras.

4) Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele

Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalset lugemisoskuste arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest. Õpikut käsitletakse koolis ühe teatmeteoste liigina. Järgitakse põhimõtet, et kirjalikke kontrolltööde tegemisel kuni 80% juhtudest võivad õpilased kasutada õpikut õpetaja loal. Teiste abivahendite (arvuti, konspekt, töövihik, mobiiltelefon jt vahendid) kasutamise otsustab õpetaja.

Õpiraskuste esinemisel koostatakse esmase õpiabimeetmena õpilase ja õpetaja koostöös õpilasele kirjalik individuaalne arenguplaan raskustest ülesaamiseks. Individuaalne arenguplaan on õpilase ja õpetaja vabatahtlik kokkulepe ja on suunatud õpetaja konsultatsiooniaja tulemusliikumaks ärakasutamiseks.

5) Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Koolis on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õpilasi neid järjekindlat kasutama.

Eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujundamisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinemine klassi ees on õpilasele vabatahtlik ja õpilane peab saama enne esinemist õpetaja poolset juhendamist ning peale esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õpilased on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse keskkonna õpetaja on suutnud luua. Õpilasi ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.

Õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamise ja järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

6) Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma aine ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.

Õpilasi suunatakse nägema ümbritsevat maailma, seda kirjeldama loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid.

Õpilasi õpetatakse kasutama erinevaid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt ning suunatakse hindama erinevate tehnoloogiate tõhusust.

7) Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Tundides kasutatakse kogemusõppet põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.

Õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemusel.

Tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, kuhu kaastakse õpilased ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

8) Digipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Õpilasi õpetatakse kasutama uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes;

Õppeprotsessis õpitakse leidma ja säilitama infot digivahendite abil, hindama infot, selle asjakohasust ja usaldusväärsust;

Õppetöös kasutatakse digivahendeid digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; suunatakse õpilasi kasutama probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;

Juhitakse õpilaste tähelepanu digikeskkonna ohtudele ning oskustele, kuidas kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; suunatakse õpilasi järgima digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

5.6. Tehisintellekti õppetöös kasutamise põhimõtted

(1) Üldised põhimõtted

1) Õpetaja suunab vajadusel õpilasi kasutama tekstiroboteid õppetöös, et toetada õppimist ja õpetamist ning arendada õpilaste õpi- ja tööoskusi. Roboti kasutamise juures on olulisel kohal eesmärgipärasus, eetilised, läbipaistvus ja kriitiline lähenemine.

2) Õpetajal on õigus oma õppeaine kontekstis otsustada, mil viisil võib tekstirobotit kasutada või vajaduse korral selle kasutamist piirata. Juhised saab panna e-kooli. Kui tekstiroboti kasutamise juhised puuduvad, käsitatakse seda kui õpilase kasutatud kõrvalist abi.

3) Õppeülesannete andmisel, kus on vaja kasutada tehisintellekti tarkvara, tuleb silmas pidada, et kõigil õpilastel on sellele tagatud võrdne ligipääs.

4) Kirjaliku töö puhul tuleb kirjeldada tekstiroboti kasutamise viisi ja viidata tekstirobotile korrektset. Tekstiroboti loodud teksti esitamist enda nimel loetakse akadeemiliseks petturluseks (plagiaat).

5) Ilma konkreetse isiku nõusolekuta ei tohi tekstirobotisse tema isikuandmeid sisestada.

(2) Tekstiroboti kasutamine õppimisel ja õpetamisel

1) TI laialdase kasutuselevõtmise kontekstis on oluline õpilastega arutleda tehisintellekti kasutamise ja teaduse usaldusvärsusega seotud teemadel. Oluline on, et TI kasutamine toimuks viisil, kus õppija on teadlik erinevate meetodikate kasuteguritest, tunneb peamisi õpistrateegiaid ja teab, mis ja kuidas teda õpitulemuste saavutamisel toetab.

2) Õpilaste digipädevuse arendamise eesmärgil võiks õppetöö raames katsetada, millistes kontekstides ja milliste tulemustega TI tarkvara töötab (näiteks ideede genereerimise, tekstitöötuse faasis, rutiinse töö asendamiseks jne) ja kuidas TI kasutada õppetöös.

3) Õpetaja võib lubada või piirata oma õppeaines TI kasutamise, kui see on õpitulemuste ja üldpädevuste saavutamiseks oluline.

4) Tehisintellekti kasutamisega seotud nõuetest ja põhimõtetest teavitab õpetaja õpilasi õppeaasta alguses. TI kasutamine loetakse lubatuks, kui õpetaja ei ole seda selgesõnalise lt keelanud.

5) Õpilastel on kohustus järgida õpetaja kehtestatud põhimõtteid. Kui hindamiseks esitatud tööde loomisel on eiratud kehtestatud põhimõtteid, siis loetakse see akadeemiliseks petturluseks.

6) Õpetaja võib ise kasutada TI-d õppetööd ettevalmistavas staadiumis (näiteks õppetöö kavandamine, õppematerjalide koostamine või selle kohandamine/lihtsustamine hariduslike erivajadustega õppijate jaoks jms) või ainet läbi viies (kirjalik tagasiside jms), kui ta on kontrollinud ja veendunud TI poolt loodu õigsuses ning informeerinud õpilasi TI kasutamisest.

(3) Tekstirobotit saab oma õpingute toetamiseks kasutada:

- 1) iseseisva töö tegemisel, et paluda selgitada mõisteid, küsida ideid, korrigeerida teksti, esitada endale kontrollküsimusi;
- 2) kirjatöö alustamise tõrkest ehk nn tühja paberi hirmust ülesaamisel;
- 3) ajurünnaku abiliseks;
- 4) programmeerimise abivahendina;
- 5) teksti toimetamisel ja tõlkimisel;
- 6) kriitilise mõtlemise arendamisel, hinnates tekstiroboti väljundit;
- 7) mahukast materjalist esmase ülevaate saamiseks.

(4) Kui õpetaja soovib tekstiroboti kasutamist piirata, on võimalik:

- 1) vähendada kirjalike tööde puhul esseelaadsete ülesannete osakaalu või muuta essee kirjutamise nõudeid, näiteks küsida õppija enda kogemust, arvamusi, seost konkreetse materjali või andmetega, Eesti konteksti;
- 2) koostada ülesandeid, mis nõuavad originaalandmete kogumist intervjuu, vaatluse või muu meetodika abil ning nende andmete analüüsi;
- 3) kasutada veebiteste ja -küsimustikke pigem õppijate enesehindamiseks.

(5) Kui tekstirobotite kasutamine õppetöös või hindamisel on keelatud, tuleb seda selgelt väljendada.

Õpilasi saab piirangutest teavitada näiteks järgmiselt:

- 1) Tehisintellektil põhineva tarkvara kasutamine ei ole õppetunnis/kirjaliku töö koostamisel/tunnikontrollis/kontrolltöös/testis lubatud
- 2) Enne kui asute õppeülesandeid täitma kaaslaste või tekstiroboti (nt ChatGPT) abil, palun küsige minult luba.
- 3) Kui kasutate tekstirobotit õppeaines, kus see pole lubatud, või ei viita selle kasutamisele korrektset, on see akadeemiline petturlus, mida käsitatakse samamoodi nagu teisi akadeemilise petturluse juhtumeid.

(6) Tekstiroboti kasutamisele viitamine

- 1) Kui kirjaliku töö koostamisel on kasutatud tehisintellekti abi, siis tuleb sellele oma töös viidata.
- 2) **Kasutatud allikate** loetelus tuleb ära märkida:
  - tekstiroboti looja;
  - kasutatud tekstiroboti versiooni aasta;
  - konkreetne tekstirobot ja selle versioon;
  - keelemudeli tüüp või kirjeldus;
  - tekstiroboti veebiaadress.
- 3) **Kui tekstirobotit kasutatakse teksti kirjutamisel**, tuleb töös selgitada selle kasutusviisi: näiteks kirjeldada, milliseid küsimusi esitati, milline oli tekstirobotilt saadud väljund ja mil määral seda muudeti. Konkreetset kasutusviisi saab tekstis ka jooksvalt kirjeldada. Saadud väljundi täistekstid võib panna töö lisasse. Tekstiroboti kasutamise viisi kirjelduse järgi peab olema üheselt mõistetav, millises ulatuses ja millisel moel on seda töös rakendatud.

6. Liikluskasvatus

6.1. Liikluskasvatuse korraldus

(1) Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

(2) Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

(3) Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.010.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ ja Põhikooli riikliku õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega.

6.2. Liiklusteemad, nende käsitlemise maht ja õpitulemused kooliastmeti

(1) Liikluskasvatuse teemad on tuletatud „Põhikooli riikliku õppekava“ läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti soovitudest liikluskasvatuse osas ning liiklusseadusest.

(2) Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 tulenevalt on kooli õppekavas määratletud liikluskasvatuse üldised teemad ja nende käsitlemise ulatus. Liikluskasvatuse läbiviimisel arvestatakse lapse iga ja tema rolle liikluses.

Kooli õppekavas määratakse kooliastmeti ja klassiti kindlaks liikluskasvatuse teemad, mis tulenevad riikliku õppekava läbivast teemast „Tervis ja ohutus“.

(3) Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides. Klassi- ja koolivälised üritused ei kajastu liikluskasvatuse teemade mahus.

1) Põhikooli esimeses astmes (1.–3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;

2) Põhikooli teises (4.–6. klass) ja kolmandas astmes (7.–9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

(4) Maht tundides õppeaastas iga klassi kohta kokku 8 tundi.

Tundide jaotus klassiti (klass, õppeained ja teised õppetegevused, teemad):

Klass	Õppeained jt õppetegevused	Teemad
1. klass	eesti keel, loodusõpetus klassijuhatajatund	Koolitee, sõidutee ületamine, foorid ja reguleeritud ülekäigurajad, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine ühissõidukist ja autost väljumisel, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
2. klass	eesti keel inimeseõpetuseesti klassijuhatajatund	Koolitee, kooli- ja koduümbrus, sõidutee ületamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidutee ületamine ristmikul, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine bussist, trammist ja rongist väljumisel, jalakäija liiklemisohud, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
3. klass	eesti keel inimeseõpetus klassijuhatajatund	Koolitee, selle skeemi koostamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidukite peatumisteed, jalgratta valik, jalgratturi teoreetiline ettevalmistus, turvavarustuse kasutamine.
4. klass	eesti keel jalgratturikoolitus klassijuhatajatund	Jalgratturikoolitus: liikluseeskiri, liiklusmärkide tähendused, ristmikud, liiklusohutus, nõuded jalgrattale, praktiline jalgrattasõit õppeplatsil, teooriaeksam ja sõidueksam, turvavarustuse kasutamine.
5. klass	eesti keel inimeseõpetus	Liikluseeskiri, liiklusmärgid, jalgrattasõit, turvavahendite kasutamine, ohud sõiduteel ning sõiduvõtted, praktilised

	klassijuhatajatund	sõiduvõtted, teadmiste ja oskuste kinnistamine praktilises tegevuses, esmaabi.
6. klass	inimeseõpetus klassijuhatajatund KEAT-projekt	Liikluseeskiri, liiklusohutus, turvavahendite kasutamine, esmaabi, liiklemisolud erinevatel aastaegadel.
7. klass	inimeseõpetus klassijuhatajatund	Liiklemine jalakäija ja juhina (jalgratas), liikluseeskiri, eri liiki ristmike ületamine, liiklusterminid, esmaabi, teadmiste ja oskuste kinnistamine praktilises tegevuses.
8. klass	inimeseõpetus klassijuhatajatund	Liiklusterminid ja liikluseeskiri, esmaabi ja liiklusturva vahendid.
9. klass	inimeseõpetus klassijuhatajatund	Liiklusohutus, ohutusalsed kampaaniad, liikluseeskirja nõuded jalakäijale ja juhile, esmaabikoolitus, tegutsemine liiklusõnnetuse korral.

(5) Liikluskasvatuse teemade kaudu kujundatakse alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

Esimese kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- 2) oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- 3) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- 4) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- 5) oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- 6) oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- 7) oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- 8) oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- 9) oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

Teise kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- 2) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijahi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- 3) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- 4) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- 5) oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- 6) oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- 7) tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- 8) oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- 9) oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

Kolmanda kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- 2) oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- 3) oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;

- 4) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- 5) teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- 6) oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- 7) kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- 8) mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- 9) on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- 10) oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) ohutusalast olukorda teiste riikidega.

7. Kolmanda kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted.

(1) Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv.

(2) Kool korraldab 8. klassi õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka rühmas.

(3) Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteematiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist näitusena.

(4) Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest vaid sellele tuleb lisada kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv.

(5) Loovtöö temaatika on järgmine:

Haapsalu ja Läänemaa kultuuripärandiga seotud loovtööd, mis on seotud läbivate teemadega.

Arhitektuuri ja tehnikaga seotud õppeaineülesed loovtööd, mis võivad olla seotud ka läbivate teemadega.

Keskkonnaga seotud loovtööd, mis on seotud läbivate teemadega ja/või on õppeaineülesed loovtööd.

Kooli õppetegevust ja huvitegevust toetavad praktilised tööd.

(6) Loovtöö on koolis korraldatud selliselt, et iga õppeaasta alguses koostatakse loovtööde teemade loetelu ning tehakse vastava tööühma poolt parandusi või täiendusi loovtööde juhendis ja kaitsmisprotseduuris.

(7) Loovtöö temavaliku ja juhendaja valiku teeb õpilane kooli valitud loovtöö temaatika hulgast oktoobri keskpaigaks (loovtöö ajakava vaata *Loovtöö juhendist*).

(8) Õpilane, olles konsulteerinud juhendajaga ja tutvunud loovtöö juhendiga, sõnastab idee, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle õpilase

tagasisidelehel. Juhendaja tutvub tulemusega ja vajadusel viib sisse korrektiivid. Juhendaja lubab kaitsmisele korrektselt vormistatud loovtöö, mille tingimused on loovtööde juhendis.

(9) Loovtöö hindamine toimub hindamismudeli alusel Hindamisele kuuluvad loovtöö koostamise protsess, loovtöö sisu ja vormistamine ning kaitsmine.

8. Hindamise kord

8.1. Hindamise eesmärgid

- (1) Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:
  - 1) anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut;
  - 2) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, toetada edasise haridustee valikut;
  - 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
  - 4) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.
- (2) Käitumise hindamise eesmärk on:
  - 1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid;
  - 2) motiveerida õpilast osalema õppeprotsessis.

8.2. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

- (1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.
- (2) Õppeaasta algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi. Kontrolltöö kuupäev täpsustatakse vähemalt 5 õppepäeva enne töö toimumist ja märgitakse eKooli kontrolltööde graafikusse.
- (3) Hinnatakse teadmiste ja oskuste omandatust. Lähtuvalt kooliastme ja õppeaine eripärast arvestatakse hindamisel:
  - 1) omandatud teadmiste ja oskuste ulatust, õigsust, esituse täpsust ja loogilisust;
  - 2) iseseisvust ja loovust teadmiste ning oskuste rakendamisel;
  - 3) oskust oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult väljendada;
  - 4) vastuste õigsust, vigade arvu ja liiki;
  - 5) praktilise töö teostust.
- (4) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse 1.-4. klassis sõnalisi hinnanguid ja 5.-9. klassis hinnatakse viiepallisüsteemis.
- (5) Teadmiste ja oskuste hindamine jaguneb:
  - 1) õpiprotsessi hindamine;
  - 2) kokkuvõttev hindamine.
- (6) 1.-4. klassi õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hinnete asemel suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis kirjeldavad õpilase teadmisi ja oskusi erinevates õppeainetes.
- (7) 1.-4. klassis toimub kokkuvõttev sõnaline hindamine kaks korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis).
- (8) 5.-9. klassis hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste omandatust viiepallisüsteemis.

Kokkuvõttev trimestri- ja aastahinne kantakse eKooli klassitunnistuse vormile.

9) Kui suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik“ või „nõrk“, antakse õpilasele võimalus üldjuhul üks kord järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

(10) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk“.

(11) Kui õpilane on puudunud üle 50% tundidest, siis võib kokkuvõtteks hindeks märkida „hindamata“.

8.3 Teadmiste ja oskuste hindamine viiepallisüsteemis

(1) Hindegaga «5» («väga hea») hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi õpitulemus), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga «5», kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(2) Hindegaga «4» («hea») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga «4», kui õpilane on saanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(3) Hindegaga «3» («rahuldav») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga «3», kui õpilane on saanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(4) Hindegaga «2» («puudulik») hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga «2», kui õpilane on saanud 20–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(5) Hindegaga «1» («nõrk») hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga «1», kui õpilane on saanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

8.4. Hindamise liigid

8.4.1. Õpiprotsessi hindamine.

(1) Hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja arengut.

(2) Õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja.

(3) Hindamisel on lubatud kasutada hinde täpsustamiseks märke + ja –.

(4) Hinded kannab õpetaja eKooli klassipäevikusse (märke + ja – ei kasutata).

(5) Ühe tervikliku aineosa käsitlemise järel nõutavatele õpitulemustele hinnangu andmine toimub kontrolltööna. Kontrolltöös hinnatakse kooli ainekavas määratud nõutavate õpitulemuste saavutatust.

(6) Kontrolltöö hinne kantakse eKooli klassipäevikusse eri tähistusega. Teema, mille kohta kontrolltöö tehti, kirjutab õpetaja eKoolis klassipäeviku lahtrisse ”Tunni sisu”.

(7) I kooliastme oskusainetes (muusika, kunst, kehaline kasvatus, tööõpetus, käsitöö ja

tehnoloogiaõpetus) kontrolltöid ei tehta.

(8) Nõutavad õpitulemused, nende saavutatuse kontrollimise aja, vormi ning hindamise põhimõtted teeb õpetaja õpilastele teatavaks iga trimestri algul, I kooliaastmes iga kuu algul.

(9) Kontrolltöö või sellega võrdsustatud töö (suuline vastus, kirjalik või praktiline töö) täitmine on kõigile õpilastele kohustuslik ning tunnist puudunud õpilasele märgitakse eKoolis märke „x“.

(10) Koolist puudunud õpilane sooritab kontrolltöö õpetajaga kokkulepitud ajal üldjuhul 10 õppepäeva jooksul pärast kooli naasmist.

(11) Õpilasele, kes oli kontrolltöö tegemise päeval tunnis, kuid jättis selle täitmata, tehakse klassipäevikusse hinde kohale märke «1». Õpilasel on õigus täita vastav ülesanne üks kord õpetajaga kokkulepitud ajal 10 õppepäeva jooksul. Üldjuhul trimestri viimasel nädalal järelevastamist ei toimu. Kontrolltöö hinne märgitakse eKooli klassipäevikusse.

(12) Õpilane, kes sooritas kontrolltöö hindele «puudulik» või «nõrk», täidab vastava ülesande uuesti õpetajaga kokkulepitud ajal üldjuhul 10 õppepäeva jooksul. Üldjuhul trimestri viimasel nädalal järelevastamist ei toimu. Vähemalt hindele «rahuldav» sooritatud kontrolltöö hinne kantakse eKooli klassipäevikusse. Kui järeltöö sooritati hindele «puudulik» või «nõrk», siis märgib õpetaja vastava hinde eKooli klassipäevikusse.

(13) Kui õpilasel on trimestri lõpus klassipäevikus kontrolltöö hinde asemel märke «x», «1» või «2», võib õpetaja anda talle kontrolltöö või mõne muu ülesande, et kontrollida tema teadmisi ja oskusi ning välja panna puuduv kontrolltöö hinne.

(14) Õpilane, kes saavutab maakondlikul aineolümpiaadil 1.-3. koha, saab vastavas aines kontrolltöö hinde «5».

(15) Õpilane võib järele vastata kokkuvõtvaid hindeid «3» ja «4» õpetajaga kokkulepitud ajal üldjuhul 10 õppepäeva jooksul.

(16) Trimestri viimasel viiel päeval pandud hindeid ei arvestata vastava õppeperioodi koondhinde panemisel ning trimestri viimasel nädalal järelevastamist ei toimu, kui aineõpetajaga ei ole kokku lepitud teisiti.

(17) Õpetaja ei avalikusta õpilase hindeid nimeliselt. Õpilase töö tulemusi arutatakse vajadusel iga õpilasega eraldi.

8.4.2. Kokkuvõttev hindamine.

(1) Põhikoolis on kokkuvõttev hindeks trimestrihinded ja aastahinne.

(2) Õppeaine trimestrihinne pannakse välja vähemalt kolme hinde põhjal.

(3) Kui õpilane ei ole trimestri lõpuks nõutavaid kontrolltöid sooritanud ja märke «x» asemele ei ole hinnet, arvestatakse märget «x» nagu hinnet «nõrk», mis tähistab nõutavate teadmiste ja oskuste puudumist.

(4) Kui õpilast ei ole trimestri jooksul hinnatud, siis kirjutatakse kokkuvõtva hinde asemel märke «HI».

(5) Õpilasele, kelle trimestrihinne on «puudulik» või «nõrk» või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, konsultatsioon, õpiabi jm), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

(6) Õpilasele, kes on koolist pikemat aega puudunud mõjuval põhjusel ja ei ole trimestri lõpuks nõutavaid kontrolltöid sooritanud, pannakse trimestrihinde asemel eKooli klassipäevikusse märke «HI» (hindamata). Õpilasele antakse võimalus kontrolltöid või ülesandeid järele vastata õpetajaga kokkulepitud ajal õppeperioodi lõpuni. Õppeaine trimestrihinne pannakse välja pärast nõutavate kontrolltööde või ülesannete täitmist.

(7) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata (märke «HI») ja kui õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

(8) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.

(9) Õppeainete kokkuvõtvad trimestrihinded kantakse eKooli klassipäevikusse ja klassitunnistusele.

8.4.3. Kujundav hindamine

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.

Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

(2) Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade), ent ka käitumise, hoiakute ning väärtushinnangute kohta.

(3) Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Koolipere annab õpilasele igapäevaste tegevuste ja sündmuste vältel tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(5) Arenguestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.

(6) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimapp võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguestluse alusmaterjaliks.

8.4.4. Sõnaline hindamine

(1) 1.-4. klassis rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja kasutatakse sõnalist kirjeldavat hindamist.

(2) Sõnalise hindamise korral antakse õpilase õpitegevusele ja õpitulemustele õppeprotsessi käigus suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid ning trimestri ja õppeaasta lõpul kirjalikke kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid.

- (3) Kokkuvõtvad sõnalised hinnangud kirjeldavad õpilase arengut, õppeprotsessis osalemist, kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist ning õpitulemusi. Kokkuvõtvates hinnangutes tuuakse esile õpilase edusammud ning juhitakse tähelepanu arendamist vajavatele oskustele ning lünkadele teadmistes.
- (4) Kokkuvõtvate sõnaliste hinnangute aluseks on klassi õpetajate tähelepanekud ja märkmed.
- (5) Sõnalist hindamist kasutatakse põhikooli 1.-5. klassi õpilaste hindamisel. Sõnalise hindamise kasutamise kinnitab kooli õppenõukogu oma otsusega, hinnangute andmise põhimõtted esitatakse kooli õppekavas.
- (6) Õpilastele antud kokkuvõtvad sõnalised hinnangud kantakse klassitunnistusele. Õpilaste sõnalise hindamise lausepank asub eKoolis.

8.5. Käitumise hindamine

- (1) Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.
- (2) Käitumist hinnatakse hinnetega „eeskujulik”, „hea”, „rahuldav” ja „mitterahuldav”.
- (3) Käitumishindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
- (4) Käitumishindega „hea” hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid.
- (5) Käitumishindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi, mistõttu ta vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
- (6) Käitumishindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning ei allu õpetajate nõudmistele.
- (7) Käitumise aastahindeks pannakse „mitterahuldav”, kui õpilane on koolist põhjuseta puudunud 20% või rohkem õppetundide üldarvust.
- (8) Mitterahuldava käitumishinde klassitunnistusel otsustab õppenõukogu klassijuhataja põhjendatud ettepaneku alusel.
- (9) Õpilase käitumist hinnatakse 1.-9. klassis igal trimestril või poolaasta lõpus ja õppeaasta lõpus aastahindega.
- (10) Klassijuhataja hindab õpilase käitumist koostöös aineõpetajatega.
- (11) Õpilase käitumishinne märgitakse klassitunnistusele.

8.6. Hindamisest teavitamine

- (1) Haapsalu Põhikooli kodulehel on teave hindamise korraldusest.
- (2) Hinded kantakse eKooli klassipäevikusse.
- (3) Õpitulemuste hindamise põhimõtteid tutvustab õpilastele klassi- või aineõpetaja õppeaasta algul.
- (4) Käitumise hindamise põhimõtteid ja kooli kodukorda tutvustab õpilastele klassijuhataja õppeaasta algul. Õpilaste vanematele tutvustatakse hindamise korda lastevanemate koosolekul, soovi korral individuaalselt.
- (5) Õpilasel ja tema vanematel või eestkostjal on õigus saada õpilasele pandud hinnete kohta

teavet õpetajatelt ja klassijuhatajalt.

(6) Õpetaja teavitab õpilasi eKooli kaudu (tunnikontrolli hinne järgmiseks ainetunniks, kontrolltöö ja järeltöö hinne ühe nädala jooksul, loovtööd (kirjand, essee, referaat, arutus) kahe nädala jooksul.

(7) Hinded ja sõnalised hinnangud tehakse õpilasele ja tema vanemale teatavaks eKooli kaudu;

(8) Kokkuvõtvad hinded/hinnangud tehakse teatavaks eKooli tunnistuse ja klassitunnistuse kaudu.

8.7. Hinde ja kokkuvõtva hinnangu vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine

(1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

(2) Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

(3) Õpilase hindamisel koolis tekkinud eriarvamusi ja vaidlusküsimusi lahendavad õpilase või vanema nõudmisel aineõpetaja, ainekomisjon, klassijuhataja ja/või direktor või direktori asetäitja õppe- ja kasvatustegevuse alal.

(4) Hinde pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ja hindekriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust.

(5) Vajaduse korral vaatab vaidlusaluse küsimuse läbi kooli õppenõukogu, teeb otsuse ja teavitab sellest õpilast ja tema vanemat viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

(6) Kui õpilane või vanem ei ole kooli juhtkonna või õppenõukogu otsusega nõus, võib ta pöörduda kooli õppe- ja kasvatustegevuse üle riiklikku järelevalvet teostava ametniku poole viie tööpäeva jooksul arvates otsusest teadasaamisest.

8.8. Põhikooli õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise

(1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle kuni neljas õppeaines.

(2) Õpilase täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu aastahinnete või hinnangute alusel enne õppeperioodi lõppu. Klassijuhataja teeb otsuse teatavaks õpilasele ja tema vanemale.

(3) Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu 5-10 õppepäeva jooksul õppenõukogu otsusega määratud ajal kuni 30. augustini.

(4) Aineõpetaja koostab täiendava õppetöö õppeplaani ning kooskõlastab ajalise graafiku klassijuhatajaga.

(5) Täiendava õppepäeva pikkus on kuni 5 tundi.

(6) Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.

(7) Täiendavast õppetööst osavõtt on õpilasele kohustuslik. Täiendavast õppetööst puudumise korral teavitab aineõpetaja koheselt klassijuhatajat, kes omakorda teavitab õpilase vanemat ja selgitab välja puudumise põhjuse.

(8) Kui õpilane puudub põhjuseta üle 50% täiendava õppetöö esimesest viiest õppepäevast, siis üldjuhul loetakse täiendav õppetöö mittesooritatuks.

(9) Täiendava õppetöö tunnid ja koondhinne märgitakse eKooli klassipäevikusse.

(10) Kui õpilane sooritab täiendava õppetöö vähemalt hindele „rahuldav“, siis parandatakse vastava aine aastahinne „rahuldavaks“.

(11) 8. klassis sooritatav loovtöö loetakse üheks õppeaineks. Õpilane, kes ei soorita loovtöö kaitsmist, jääb täiendavale õppetööle ning sooritab loovtöö kaitsmise kahe nädala pärast või 9. klassis.

(12) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama 1.-3. kooliastme õpilase, kellel õppeperioodi lõpus on rohkem kui neljas õppeaines aastahinne „puudulik”, „nõrk”, „hindamata“ või antud samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse, s.t õppenõukogule eelneb klassijuhataja vestlus lapsevanemaga.

(13) Kui 1.-8. klassi õpilasel on õppeperioodi lõpus üks või kaks „puudulikku” või „nõrka” aastahinnet ja/või täiendava õppetöö tulemus ei ole vähemalt „rahuldav”, siis otsustab õppenõukogu iga õpilase klassikursuse kordama jätmise või järgmisesse klassi üleviimise individuaalselt kaasates õpilase seadusliku esindaja, s.t õppenõukogule eelneb klassijuhataja vestlus lapsevanemaga.

(14) 1.–3. kooliastmel võib õppenõukogu põhjendatud otsusega jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne „puudulik” või „nõrk”, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

8.9. Õpilase järgmise klassi üleviimine

(1) Õpilase järgmise klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

(2) 1.–3. kooliastmes viiakse õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, järgmise klassi üle enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 31. augustiks.

(3) Lõikes 2 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase puhul, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ettenähtud erisused järgmise klassi üleviimise ajas.

(4) Põhikooli 1.-8. klassi õpilane viiakse õppeperioodi lõpus üle järgmise klassi, kui tema aastahinne või vastav sõnaline hinnang on kõigis õppeainetes vähemalt „rahuldav”.

(5) Õpilane, kelle käitumise aastahinne on „mitterahuldav”, ei arvestata seda ühe puuduliku hindena ja see ei ole takistuseks järgmisesse klassi üleviimisel.

8.11. Põhikooli lõpetamine

(1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt 50 protsendile maksimaalsest tulemusest eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe valikeksami.

(2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele, kellel on kuni kahe õppeaines „nõrk” või „puudulik” viimane aastahinne või kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest.

(3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli

või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

(4) Õpilane, kelle õppekeel ei ole eesti keel ning kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes 1 nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eesti keele teise keelena ühtsete ülesannetega lõpueksami, mis on seotud B1- või B2-taseme eksamiga.

(5) Kui õpilane sooritas B2-tasemega ühitatud eesti keele teise keelena ühtsete ülesannetega lõpueksami, kuid ei sooritanud seda tasemetunnistuse väljastamiseks nõutava tulemusega, arvestatakse põhikooli lõpetamisel eesti keele B1-taseme eksamiga ühitatud ühtse põhikooli lõpueksami tulemust.

(6) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.

9. Õpilase arengu toetamine. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus. Tugiteenuste rakendamise kord

9.1. Õpilaste arengu toetamine.

9.1.1. Õpilaste juhendamine ja vajaliku toe väljaselgitamine õpetajate ja tugispetsialistide koostöös ning õpilase vanemaid kaasates.

(1) Õppe korraldamisel lähtutakse kaasava hariduse põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide ja teiste spetsialistide koostöös.

(2) Tugimeetmed on suunatud õpiraskustega, käitumisprobleemidega, tervisehäiretega, pikemaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibivatele, kooli õppekeelt ebapiisavalt valdavatele ja andekatele õpilastele.

(3) Tugimeetmete eesmärk on võimalikult varajane märkamine ja püüed ennetada õpi-, suhtlemis- ning käitumisprobleeme. Kool korraldab vajalike meetmete rakendamise, nende tulemuslikkuse hindamise ning individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmise.

(4) Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ja kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega, soovitakse vanemal pöörduda lapsega lisauuringutele või esitada taotlus tõhustatud toe või eritoe vajaduse väljaselgitamiseks koolivälisele nõustamismeeskonnale.

(5) Oluline on kooli ja kodu tihe ning järjepidev koostöö. Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamiseks ja kodus õppimiseks. Vajaduse korral tagatakse õpilasele koolis eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

(6) Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi.

(7) Üldist tuge rakendatakse õpilasele, kellel on tekkinud takistused koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel.

(8) Üldtoe raames võib õpilasele kohaldada diferentseeritud õpet, õpet õpiabirühmas või tasemerühmas, keeleõpet muukeelsetele õpilastele või määratakse individuaalne õppekava ühes või mitmes aines, juhendatakse õpilast individuaalselt ainetunnis või konsultatsioonitunnis, võimaldatakse järelevastamist ja/või kirjalike arvestuslike tööde või praktiliste tööde järeletegemist.

(9) Iga aineõpetaja viib vähemalt üks kord nädalas läbi ainekonsultatsiooni nii, et see aeg sobiks igale õpilasele. Konsultatsioonitundide graafik koostatakse iga poolaasta alguses ja see fikseeritakse konsultatsioonide graafikus, mis on avalikustatud kooli kodulehel. Aineõpetaja konsultatsioon on esmane õpiabi, kus õpilane saab õpetajalt abi ja tuge õpingutes ja tegevuste planeerimisel.

(10) Kui trimestri õpitulemused on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või kui õpilase õpitulemused on jäänud hindamata, siis soovib klassijuhataja õpitulemusvestlusel õpilasele esmase tugimeetmena aineõpetaja konsultatsiooni.

(11) Kui üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Kool rakendab nõustamismeeskonna soovitusi lapsevanema kirjalikul nõusolekul.

(12) Kui ilmneb õpilase andekus, võib talle tunnis anda tema võimetele vastavaid ülesandeid, koostada individuaalse õppekava, teda saab individuaalselt juhendada olümpiaadideks, konkurssideks või võistlusteks ettevalmistumisel või teda suunatakse osalema teiste haridusasutuste tegevustes (spordiklubid, teaduskool, keeltekeel jm) või haridusprogrammides.

9.1.2. Arenguestlused

(1) Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaastas arenguestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.

(2) Arenguestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem. Kui kool ei ole saanud koolikohustusliku õpilase vanemaga arenguestluse aja kokkuleppimiseks kontakti või vanem ei ole teist korda ilmunud arenguestlusele kokkulepitud ajal, teavitab kool sellest õpilase elukohajärgset valla- või linnavalitsust, kes vajaduse korral rakendab meetmeid lapse õiguste kaitsmiseks.

9.1.3. Pikapäevarühm

(1) Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja vanema taotluse alusel, mis tehakse ARNO keskkonnas.

(2) Pikapäevarühm avatakse 1.-4. klassi õpilastele kooliaasta alguses hiljemalt teisest koolinädalast.

(3) Pikapäevarühmas korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel.

9.1.4. Huvitegevus koolis

(1) Huvitegevus on koolis toimuv või kooli korraldatud kooli õppekava läbimist toetav või muu õppekavaväliline tegevus.

(2) Huvitegevuses kasutatakse erinevaid õppevorme ja -meetodeid, sealhulgas ringid ja ühisüritused.

(3) Õpilasel on õigus kasutada õppekavavälises tegevuses tasuta oma kooli rajatisi, ruume, raamatukogu, õppe-, spordi-, tehnilisi ja muid vahendeid kooli kodukorras sätestatud korras.

9.1.5. Tervishoiuteenuse osutamine koolis

(1) Koolis osutatakse õpilastele õppepäeva vältel koolitervishoiuteenust, mille hulka kuuluvad õe tegevused.

(2) Kool katab tervisteenuse osutamisega seotud kulud ning korraldab ja rahastab õpilase transporti tervishoiuteenuse osutamise asukohta juhul, kui selleks esineb vältimatu vajadus ning õpilase vanemal puudub selles olukorras võimalus transporti korraldada.

9.2. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine.

(1) Hariduslike erivajadustega on õpilane (edaspidi HEV õpilane), kellel on õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, kellel on pikemaajalisest õppest eemal viibimise tõttu tekkinud mahajäämus või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonali teenus) või taotletavates õpitulemustes.

(2) Haridusliku erivajaduse märkajaks võivad olla lapsevanemad, klassijuhataja, aineõpetajad, tugispetsialistid (logopeed, eripedagoog, sotsiaalpedagoog, psühholoog).

(3) HEV õpilase arengu toetamisel on **kuus põhimõtet**:

1) erinevate vajaduste võimalikult varajane märkamine;

2) lapse erivajaduste määratlemisel kohene tugimeetmete ja -teenuste rakendamine;

3) lapse vajadustest lähtuvalt soodsa arengukeskkonna loomine;

4) lapse ja perekonna kaasamine arendus-/õpetustegevusse, sh nõustamine, juhendamine (sh arenguestlused) jm;

5) spetsialistide kaasamine arendus-/õpetustegevusse, so meeskonna- ja võrgustikutöö korraldamine;

6) koostöö kooli pidajaga (täiendav rahastamine, spetsialistide palkamine jne).

(4) HEV õpilase toetamisel on **kolm tasandit**:

I tasand - kõiki lapsi hõlmavad tegevused. Lapse arengu jälgimine ja kirjeldamine toimub klassitöö tingimustes, vastavalt vajadusele õpetaja diferentseerib ja individualiseerib tegevusi/õpetust ning nõustab ja juhendab lapsevanemat.

I tasandil rakendatavad tugimeetmed:

- 1) Õpilase võimete ja annete arendamiseks tuleb välja selgitada õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada vajaduse korral diferentseeritud õpet.
- 2) Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde (konsultatsioonitunnid ja individuaalne juhendamine).
- 3) Tekkinud probleeme ja raskusi püüavad kõigepealt lahendada klassijuhataja ja aineõpetajad koostöös lapse ja tema vanematega. Toimuvad vestlused, sh arenguvestlused, mille käigus püütakse leida lahendusi.

II tasand – tugispetsialistide kaasamine ja tugimeetmete rakendamine.

- 1) Õpilase arengutaseme täpsem hindamine õpetajate ja/või tugispetsialistide poolt, määratakse vajadus ning rakendatakse tugimeetmeid ja -teenuseid.
- 2) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppetöö koordineerija (HEVKO) avab õpilasele **individuaalse arengu jälgimise kaardi** e-Koolis, mida täiendatakse õpilase arengu hindamisel koostöös aineõpetajate ja tugispetsialistidega. Kaardi sisu on lapsevanemale e-koolis igal ajal nähtav.

II tasandil rakendatavad tugimeetmed:

- 1) **ümarlaud** kooli tugimeeskonna (sotsiaalpedagoog, eripedagoog, logopeed, õppealajuhataja, linna lastekaitsespetsialist) ja teiste osapoolte vahel arutamaks, mis on lapse individuaalsusest lähtudes just parim meede, mida rakendada;
- 2) **õpiabirühma** määratakse ajutiste ainealaste õpiraskutega ja väljakujunemata õpioskustega või/ning logopeediliste probleemidega õpilane, kes vaatamata esmasele sekkumisele ei suuda täita õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust;
- 3) **logopeedi** konsultatsioon ning osalemine logopeedilistes õpiabitundides;
- 4) **eripedagoogi** konsultatsioon ning osalemine õpiabitundides;
- 5) **sotsiaalpedagoogi** konsultatsioon ja osalemine õpiabitundides või järelvastamiste kava koostamine;
- 6) individuaalse **käitumise tugikava** koostamine ja rakendamine;
- 7) **individuaalse õppekava (IÕK)** koostamine ja rakendamine.

III tasand - hariduslike erivajadustega lapsi hõlmavad tegevused pärast täiendavaid uuringuid väljaspool kooli ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt soovitude andmist.

Kui rakendatud tugimeetmetega ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, suunatakse õpilane koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel saamiseks Rajaleidjasse. Koolivälisele nõustamisele suunamiseks täidavad aineõpetajad ja klassijuhataja koostöös hariduslike erivajadustega õpilase õppe koordineerijaga õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi eKoolis.

Koolivälise nõustamismeeskond määrab võimetekohase õppekava ja/või vajalikud arendamis- ning õppimistingimused. Koolis luuakse võimalused võimetekohase õppekava ja vajalike tingimuste rakendamiseks (sh õpe eriklassis) vanema nõusolekul.

III tasandil rakendatavad tugimeetmed:

- 1) tõhustatud toega klass
  - 2) eritoega klass
  - 3) tugispetsialistide teenused
  - 4) individuaalne õppekava
- (5) Direktor määrab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.
- (6) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja koolile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.
- (7) Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel.
- (8) Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või koolivälise nõustamismeeskonna poole pöördumise soovitamine.
- (9) Kooli tugimeeskond teeb koostööd:
- Rajaleidja keskuse spetsialistidega;
  - Haapsalu linna Tugikeskuse spetsialistidega;
  - Haapsalu linna lastekaitsespetsialistidega;
  - vajadusel kaasatakse muid spetsialiste (n noorsoopolitsei).

9.3. Tugiteenuste rakendamise kord

9.3.1 Üldine tugi

(1) Õpilase, kellel ilmneb mahajäämus õpitulemuste saavutamisel (näiteks õpilane, kelle trimestrihinne on puudulik; õpilane, kes on pikemat aega õppetööst eemal tervislikel põhjustel), kes ei kohane koolis või puudub põhjusega, kelle käitumine või suhtlemisoskus põhjustab probleeme, esmaseks toetamiseks on järgmised võimalused:

- 1) lisajuhendamine ainetunnis
- 2) diferentseeritud õpe
- 3) konsultatsioonitunnid (õpilasele kohustuslikud, kui trimestrihinne on mitterahuldav)
- 4) järelevastamine
- 5) logopeeditunnid või nõustamine
- 6) õpiabiplaani ja käitumise tugikava koostamine (koostöös sotsiaalpedagoogi või psühholoogiga)
- 7) psühholoogi nõustamine

8) individuaalne õppekava

(2) Lisaks korraldab kool haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija ettepanekul vastavalt õpilaste võimetele 1.-5. klassis õpet õpiabirühmades ja 6.-9. klassis õpet tasemerühmades eesti keeles, matemaatikas ja võimalusel võõrkeeles. Õpperühmad moodustatakse õppeaasta algul.

(3) Lapse raskuste ja toetamisega seotud aruteludesse kaasatakse lapse vanemad ning vajadusel õpetajad ja abiõpetajad.

9.3.2. Tõhustatud tugi

Tõhustatud tuge rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul õpilasele, kes püsiva õpiraskuse, psüühika- või muu tervise seisundi tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- 1) pidev tugispetsialistide teenus ja individuaalne õppekava ühes, mitmes või kõikides õppeainetes
- 2) pidev tugispetsialistide teenus ja osajaga õpe individuaalselt või rühmas
- 3) pidev tugispetsialistide teenus ja individuaalne tugi klassis toimuva õppetöö ajal
- 4) õpe eriklassis (kuni 12 õpilast)

9.3.3. Eritugi

Erituge rakendatakse koolivälise nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul õpilasele, kes tulenevalt tema tervislikust seisundist, õpiraskustest ja erivajadustest lähtuvalt vajab:

- 1) tavapärasest erinevat õpikeskkonda, õppekorraldust või metoodikat ja õppevahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialisti teenust koolis või sotsiaal- ja tervishoiuteenust väljaspool kooli
- 2) osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis (kuni 6 õpilast)

9.3.4. Individuaalne õppekava

(1) Õpilase individuaalse arengu toetamiseks võib kool arvestada kokkuleppel õpilase vanemaga tema varasemat õpi- või töökogemust ning teha muudatusi või kohandusi õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, kui sellega ei kaasne õppeaja muutumist võrreldes nominaalse õppeajaga ega riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamist või asendamist.

(2) Kool koostab õpilasele individuaalse (IÕK) õppekava juhul, kui:

- 1) õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
- 2) õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
- 3) õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
- 4) koolivälise nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi

vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.

(3) Individuaalne õppekava koostatakse veel järgmistel juhtudel:

- 1) lihtsustatud õppel olevale õpilasele
- 2) toimetuleku- ja hooldusõppel olevale õpilasele
- 3) tervislikel põhjustel koduõppel olevale õpilasele
- 4) vanema taotluse alusel koduõppel olevale õpilasele
- 5) õpilasele, kellele on määratud ajutine õppest osalemise keeld

(4) IÕK koostatakse tähtajaliselt. Vajadusel kaasneb IÕK rakendamise ka muid tugimeetmeid (kohustuslikud konsultatsioonitunnid, õpiabirühm, pikapäevarühm, järelevastamise kava vms).

9.3.5. Õpilase individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused

(1) Kui eesti õppekeelega põhikoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.

(2) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppest. Õpilase õppe toetamiseks võib kasutada kooliastme vaba tunniressurssi.

(3) Muukeelsete õpilaste toetamiseks toimuvad keeleõppetunnid. Esimesel õppeaastal rakendatakse individuaalset õppekava ja esimesel trimestril õpilast ei hinnata. Alates teisest õppeaastast rakendatakse individuaalset õppekava kõigis õppeainetes, kus õpilane vajab eraldi tuge. Üldjuhul viiakse muukeelsed õpilased järgmisesse klassi, kui õpilane täidab koolikohustust.

(4) Liikumispuudega õpilasele võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat.

(5) Kõnepuudega õpilasele võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat, suurendada keele ja kirjanduse valdkonna õppemahtu ning loobuda B-võõrkeele õppest.

(6) Kuulmispuudega õpilasele võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat, suurendada keele ja kirjanduse valdkonna õppemahtu ning loobuda B-võõrkeele õppest.

(7) Nägemispuudega õpilasele võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat ning suurendada tehnoloogia valdkonna õppemahtu.

9.3.6. Koduõpe ja haiglaõpe

(1) Koduõppena mõistetakse väljaspool kooliruumi korraldatavat õpet.

- (2) Koduõpet rakendatakse:
  - 1) kui õpilase terviseseisund ei võimalda tal kooli päevakavas ettenähtud õppes osaleda või
  - 2) kui vanem soovib põhiharidust omandava õpilase õppetööd iseseisvalt korraldada.
- (3) Terviseseisundist tulenevat koduõpet korraldab kool vanema taotlusel ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.
- (4) Koduõpet vanema soovil korraldab ja rahastab vanem.
- (5) Haiglaõppena mõistetakse haiglaravil viibiva õpilase õpetamist tervishoiuasutuses.

9.4. Tugimeeskonna ülesanded ja tugimeeskonna liikmed.

- (1) Tugimeeskonna ülesanded:
  - nõustavad õpetajaid, õpilasi ja nende vanemaid;
  - seisavad laste huvide ja heaolu eest;
  - osalevad õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus
  - teevad koostööd teiste erialaspetsialistidega väljaspool kooli;
  - kutsuvad vajadusel kokku ümarlaua;
  - teevad sissekandeid dokumentidesse;
  - teavitavad vanemaid tugimeetmete tulemuslikkusest ja rakendamise algusest või selle lõpetamisest

(2) Tugimeeskond

Kui esialgne õpetajate ja pere koostöö ei anna piisavaid tulemusi, siis saab vanem pöörduda kooli tugispetsialistide poole.

- 1) **HEV õppe koordineerija (HEVKO) juhib kooli tugimeeskonda**, selgitab välja õpiabi ja teiste tugimeetmete vajaduse ning hindab rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust. Korraldab koostöös õppealajuhatajaga tuge vajavate õpilaste õppetööd.
  - 2) **Logopeed** toetab lapse suulise ja kirjaliku kõne arengut.
  - 3) **Sotsiaalpedagoog** annab nõu ja toetab õpilast sotsiaalsete probleemide korral (suhtlemis- ja käitumisprobleemid, lapse erivajadustest tulenevad või terviseprobleemid). Tegeleb koolikohustuse täitmist takistavate probleemide lahendamise ja ning tegeleb ennetus- ja võrgustikutööga.
  - 4) **Psühholoog** hindab õpilase psühholoogilist arengut ja toimetulekut; kavandab, juhib ja viib läbi sekkumisi; aitab ennetada õpilase vaimse tervise probleemide tekkimist ning teeb koostööd vanemate ja õpetajatega ning nõustab neid.
  - 5) **Eripedagoog** hindab õpilase õpioskuste ja arengu taset; nõustab õpilast, õpetajat ja lapsevanemat õpilase erivajadustest lähtuvalt ning annab soovitusi edasisteks tegevusteks, sh õpikeskkonna ja õppetegevuste kohandamiseks.
- (3) Tugimeeskonna tegevustesse ja aruteludesse kaasatakse vajadusel õpetaja, õpiabiõpetaja ja juhtkonna liige.
  - (4) Kooli tugispetsialistide kontaktid on leitavad kooli kodulehelt.

10. Karjääriõppe ja nõustamise korraldus

(1) Karjääri planeerimise ja elukestva õppe põhimõtte tutvustamisega toetatakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes kujundab oma elu teadlike otsuste, sh kutsevalikute kaudu ning suudab kohaneda muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas.

(2) Kooli suunab õpilasi:

- 1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, saada teavet muutustest töömaailmas ning nendest lähtuvatest tulevikuproгноosidest;
- 2) teadvustama oma huvisid, võimeid, oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- 3) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, meeskonna- ja infotööoskusi jm, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks, elukestvaks õppimiseks ning karjääriotsuste tegemiseks.

(3) Karjäärinõustamise ja -õpetuse viivad läbi aineõpetajad, klassijuhatajad, tugispetsialistid, huvijuht ja karjääriõppekoordinaator ning karjääriõppe valikaine õpetajad koostöös Eesti Töötukassa ja Haapsalu Tugiteenuste Keskuse spetsialistidega.

(4) Õpilast ja tema vanemaid nõustatakse, kui nad vajavad abi või nõu järgmistes küsimustes:

- oma tuleviku ja karjääri planeerimisel,
- kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses,
- oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega,
- õpingute jätkamisel mõnes teises haridusasutuses,
- individuaalsel õppekava järgi õppimisel või individuaalse õppekava taotlemise kohta,
- õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta,
- eneseanalüüsi koostamisel,
- vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.

(5) Tulenevalt huvijuhi pädevusest on huvijuht abiks õpilastele, et:

- toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelises suhtluses;
- olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;
- vahendada õpilastele vajalikku informatsiooni vabaajategevuse ja karjääri kujundamise alal;
- toetada õpilasi elukestva õppe põhimõtte väärtustamisel.

(6) Karjääriõppe toimub koolis läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ käsitlemise kaudu õpetajate kavandatud õppeprotsessi käigus, klassijuhatajatundides ja 9. klassi karjääriõpetuse valikaine tundides.

(7) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli õppekeskkonna kujundamisel. Õppeprotsessi tuuakse sobivad teemakäsitlused, viiakse koos läbi aineteüleseid ja ülekoolilisi projekte, toimuvad loengud, töötoad. Tunnivälise tegevuse käigus saavad õpilased projekti- ja kutsepäevade, õppekäikude jms raames toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimiseks.

(8) Karjääripäeval tutvustavad vilistlased ja vanemad oma karjääriteid ja valikuid, edasiõppimise võimalusi, ameteid ja ettevõtteid, kus nad töötavad.

(9) **Karjääriõpe kooliastmeti:**

1) **I kooliastmes** on karjääriõppe keskmes on positiivse hoiaku kujundamine õppimisse ja esmaste õpioskuste kujundamine. Õpilasel aidatakse ennast tundma õppida, tutvustatakse lähimbruse töömaailma, erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ja omavahelisi seoseid.

2) **II kooliastmes** keskendutakse karjääriõppes õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, õpioskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Tutvustatakse erinevaid ameteid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

3) I ja II kooliastmes on karjääriõpe lõimitud ainetundidesse, karjääriõppe teemasid käsitletakse klassijuhataja tundides ning koostöös Töötukassaga klassi- ja tunnivälises tegevuses.

4) **III kooliastmes** keskendutakse karjääriõppes õpilase isiksuseomaduste teadvustamisele ja nende seostamisele erinevate tegevusvaldkondade ja ametitega. Jagatakse teavet haridustee jätkamise võimalustest. Toetatakse otsustamisküpsuse kujunemist ja juhendatakse karjääriplaani koostamist.

7. klass – karjääriõppe teemasid käsitletakse klassijuhataja tundides. Koostöös Töötukassaga toimub vähemalt üks koolitus.

7.-9.klass – karjääriõppe teemasid käsitletakse koostöös Töötukassaga klassijuhataja tundides ning klassi- ja tunnivälises tegevuses (testid, grupi- ja individuaalsed nõustamised, loengud jms).

9. klass – karjääriõppe valikaine.

Õpilast suunatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on tal selleks olemas.

Õpilastele soovitatakse karjääri- ja tööteemalist kirjandust, toimuvad koolide infotunnid ja tutvustatakse edasiõppimise võimalusi.

Karjääriõppe valikaine raames korraldatakse õppekäike piirkonna ettevõtetesse, osaletakse töövarjupäevadel, koolide avatud uste päevadel, külastatakse Tallinna Karjäärikeskust, osaletakse kampanias „Tööle kaasa“, osaletakse karjäärimessidel ja kooli karjääripäeval.

Koostöös Töötukassaga toimuvad ajavahemikul oktoober – veebruar karjääriõppe tunnid (testid, individuaalsed nõustamised jms).

(10) Karjääriõppe valikaine õppesisu koosneb kolmest peateemast, mis on samad või väga sarnased kogu elukestva õppe perioodil.

Need on:

- enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel;
- karjääriinfo (õppimisvõimaluste ja töömaailma) tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel;
- planeerimine ja otsustamine.

11. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

(1) Koolis jälgivad klassi- või aineõpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete arendamiseks selgitatakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet.

(2) Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, tagatakse täiendav pedagoogiline juhendamise väljaspool õppetunde (konsultatsioonitunnid, individuaalne juhendamine, järelevastamine, pikapäevarühm).

(3) Vanematele tagatakse teabe kättesaadavus õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes.

(4) Kooli kodulehe ja õppeinfosüsteemi kaudu ning klassijuhataja abiga tagatakse õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavus õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeperioodi algul.

(5) Õpilaste teadmiste-oskuste hinded ja märkused õppe-kasvatustöö kohta on kättesaadavad õpilaspäeviku ja õppeinfosüsteemi kaudu.

(6) Õppeaasta jooksul viib klassijuhataja õpilase ja tema vanematega läbi **arenguveestluse**, mille üldeesmärgiks on lapse arengu toetamine. Arenguveestlus toetab õpilase eneseanalüüsi ning suurendab õpilase vastutust oma õpitulemuste ja käitumise eest koolis. Vanemate kaasamine aitab ühtlustada kooli ja kodu nägemust õpilase arengust, samuti on arenguveestlus koht, kus klassijuhataja saab toetada ja teha ettepanekuid vanemale. Arenguveestlustest tehakse kokkuvõtte ning selle aruanne esitatakse õppealajuhatajale.

(7) Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks ja infovahetuseks toimub vähemalt üks kord õppeaastas klassi vanemate koosolek. Õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamiseks on võimalik kokku kutsuda erakorraline vanemate koosolek, kus osalevad ühe klassi või mitme klassi vanemad.

(8) Avalik teave ja õpetajate kontaktandmed on kajastatud kooli kodulehel.

12. Õpetajate koostöö ja töö planeerimine

12.1. Õpetajate koostöö ja õppetöö planeerimine

(1) Õpetajate koostöö eesmärgiks on õppekavas kirjeldatud õpitulemuste ja pädevuste saavutamine õppe- ja kasvatusgevuse kaugu, lähtudes õpiväljunditest, etteantud ajast, õppesisust ja õpitegevustest.

(2) Kooli õpetajate koostöö toimub õppenõukogu, nõupidamiste ja sisekoolituste vahendusel.

- (3) Õpetajad on koondunud aineühendustesse, kus osaletakse kooli arendustegevustes, kavandatakse ülekoolilisi ainepäevi ja teisi üritusi, osaletakse projektides, vahetatakse koolitus- ja töökogemusi ning tehakse koostööd teiste ainevaldkondade õpetajatega.
- (4) Klassijuhataja planeerib oma tööd lähtuvalt klassijuhataja ametijuhendist, kooli ürituste plaanist ja kooli õppekavast (läbivate teemade käsitlemine, arenguvestluste läbiviimine, õppe- ja karjäärinõustamine).
- (5) Aineõpetajad planeerivad õppetööd kooli õppekava ja ainekavade alusel.
- (6) Aineõpetajad, õpiabiõpetajad ja tugispetsialistid teevad koostööd, et välja selgitada õppijate erivajadused, töötavad välja toetusmeetmed ning kohaldavad õppematerjali õppijate erivajadustest lähtuvalt.
- (7) Vastavalt vajadusele moodustatakse koolis töögrupe, mis tegelevad kooli arendustegevusega või mõne muu hetkel koolis pävakohase õppe-kasvatustegevuse teemaga.
- 8) Ühises infoväljas olemise tarvis korraldatakse koolis infotunde ning direktor jagab iganädalast eelinfot infokirjas.
- (9) Töökoosolekud toimuvad vähemalt neli korda õppeaastas (vastavalt vajadusele sagedamini).
- (10) Õppenõukogud toimuvad vähemalt 3 korda õppeaastas.

13. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

(1) Kooli õppekava muutmise algatamine

1) Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides või tuleneb vajadusest ajakohastada, siis algatab kooli õppekava muutmise kooli direktor.

2) Muudel juhtudel toimub õppekava muutmine direktorile esitatud taotluse alusel, milles on välja toodud muutmisevajaduse põhjendused või ettepanekud. Direktor kaasab õppekava muutmise protsessi õpilaste ja vanemate esindajad.

(2) Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

1) Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.

2) Kooli õppekava muudatused tuleb töörühmal ette valmistada kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

(3) Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele.

1) Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.

2) Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

(4) Kooli õppekava kehtestamine

Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.

(5) Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava kooli kodulehel.

(6) Rakendussätted

Kooli õppekava jõustub 01.09.2024.a.